

DISSERTATIO I.

DE

EO, QUOD JURE PUBLICO UNIVERSALI

ET

PARTICULARI IMPERII ROMANO-GERMANICI
CIRCA CONCLUSA COMMUNIA

EX

MAJORI SUFFRAGIORUM
NUMERO

FORMANDA JURIS EST,

QUAM

SUB PRÆSIDIO

PRÆNOBILIS, CLARISSIMI AC CONSULTISSIMI VIRI AC DOMINI

D. JOANNIS ADAMI ICKSTATT,

J. U. D. Reverendissimi ac Celsissimi Principis Episcopi
Bamberegnsis & Wirceburgensis, Franciæ Orientalis Ducis
Consilarii Aulici, ejusdemque in Alma Julio-Fridericiana Wirceburgen-
sium Universitate Juris Naturalis & Gentium, nec non Publici, ac Constitu-
tionum Imperialium Professoris Publ. & Ordin. Facultatis Juridicæ
p. t. Decani,

PRO ADIPISCENDA JURIS UTRIVSQUE LICENTIA

Publicæ Disputationi subjecit

JOSEPHUS CAROLUS NOBILIS DEPRUNERSTEIN,

S. R. I. Eques Styro-Græcensis, J. U. Candidatus Emeritus,

Die 17. Mensis Februarii Anno MDCCXXXVI.

WIRCEBURGI, Typis Marci Antonii Engmann, Univ. Typographi,

DISSERTATIO I.
DE
JURE MAJORUM
 IN
 CONCLUSIS CIVITATIS COMMUNIBUS
 FORMANDIS.
CAPUT I.

De eo, quod jure publico universali circa
 decisionem negotiorum civitatis commu-
 nium per Suffragia Majora juris est.

§. 1. **S**Ecuritatem, tranquillitatem, at- *Finis so-*
 que commoditatem vitæ con- *cietatum*
 junctis plurium familiarum vi- *civilium*
 ribus sub communi imperio *quis?*
 obtinendam, conservandam-
 que primario impulisse homi-
 nes, ut è statu naturali æqualitatis in civiles so-
 cietates concederent, apud Juris publici univer-
 salis Doctores omnes in confesso est, & tam ipsa
 A fana

sana ratio, quam naturalis hominum insufficiencia, plerisque suis officiis extra coetum civilem ex asse satisfaciendi abundè insinuat, ut pluribus idem in præsenti demonstrare meritò superse-
deamus; atque inde, quod securitatem atque tranquillitatem communem mediante civili coetu consequi intendant homines, liquido apparet; Id, quod Ens rationale mediantibus actionibus suis liberis, viribus tam propriis, quam rerum aliarum extra se positarum cooperantibus consequi intendit, Finis dicitur (a); securitatem igitur, atque tranquillitatem vitæ pro fine civilis societatis rectè haberi evidens est.

(a) Illustris WOLFFIUS Ontolog. Latina P. 2. Sect. 3. C. 2. §. 932. seq.

*Finis non
obtinetur
sine me-
diis.*

§. 2. In mediis ratio continetur, cur finis actum suum consequatur (a); quare, licet ipsa civilis societas sit medium quoddam generale salutis publicæ (§. 1.); ut tamen actu, & in omnibus suis partibus effectum sortiatur, aliis præterea mediis opus est; quæ si vera sint, non putativa, atque re ipsa in finem consequendum influant, *apta*; si rationem finis sufficientem contineant, *adequata*, seu *sufficientia*; si via brevissima ad præfinitum scopum perducant, *sapienter electa*; in casibus autem oppositis *inepta*, *insufficientia*, atque *stolida* dicuntur.

(a) Idem WOLFFIUS c. 1. §. 937.

*De mediis
salutis
publicæ in
republica
cogitan-
dum.*

§. 3. Ex indissolubili hocce nexu mediorum cum fine, salute nimirum, & tranquillitate publica nullo negotio colligitur, in omni republi-

ca

ca in media inquirendum esse, quibus tum civium inter se tranquillitas, tum securitas communis efficaciter promotum eatur. Nec minus inde elucescit, diversa, quæ ex distinctis mediorum atque finium notionibus, aut ratiocinando eliciuntur, aut experientia tanquam nota sumuntur media curatissimè trutinanda, atque inter se conferenda esse, quò, an apta sint, an sufficientia, an sine ambagibus, viaque brevissima ad præfinitam metam perducant, in apricum protrahatur.

§. 4. Quando membra civilis societatis, queis *Quid deliberationes seu consultationes publicæ* salutis cura concredita est, ea, qua diximus ratione in media securitatis atque tranquillitatis communis inquireunt, de publicis negotiis *consultare, sive deliberationes instituere* dicuntur; ut proin *Consultationes, sive Deliberationes de negotiis* civitatis publicis sint actus, queis illi, ad quos publicæ salutis cura pertinet, communicatis inter se consiliis in media communis securitatis, atque tranquillitatis inquireunt, & quæ inter plura aptiora sint, instituta mediorum inter se comparatione dispiciunt.

§. 5. Voluntas determinata de re aliqua effectui danda, aut impedienda *decretum, seu conclusum* dicitur; Est igitur *decretum, seu conclusum civitatis commune* voluntas totius reipublicæ determinata de medio quodam salutis publicæ effectui dando, hoc est, aut ad actum perducendo quod prodest, aut impediendo, quod publico obest.

SCHOLION. Penes quem refideat voluntas totius Reipublicæ, & qua ratione sese ad media salutis communis actuanda determinet, de eo in sequentibus pluribus dispiciemus; Id solum advertimus, quod Jus sive facultas, de mediis salutis publicæ deliberationes atque consultationes instituendi, deque iisdem actuandis conclusa sive decreta communia formandi summa Reipublicæ potestas audiat, quæ pro diversitate mediorum boni communis in varios sese ramos diffundit.

*Decreta
sive Con-
clusa de
mediis sa-
lutis pu-
blicæ actui
dandis
formanda.*

§. 6. Absque existentia mediorum existentia finis non intelligitur (§. 2.); neque igitur perspecta habere media, & quæ inter plura aliis præstent, nosse sufficit; eligenda præterea, atque actui danda sunt, siquidem actu salutem civitatis publicam promovere cogites; unde decreta, seu conclusa communia de mediis salutis publicæ actuandis formanda esse constat.

*Cujus sit
originarie
de mediis
salutis
publicæ
deliberare
& conclu-
sa forma-
re?*

§. 7. In constitutione primæva, seu in originaria civitatum genesi pactum de conferendis in commune viribus deprehendimus (a); qui proin consensu suo, sive expresse sive tacito in Rempublicam coalescunt, in societate vivere intelliguntur. In omni societate id juris esse dignoscitur, quod ad socios quæ tales salutis publicæ, & communis boni cura pertineat; Quare, cum in civili societate summa curarum circa deliberationes publicas de mediis securitatis, atque tranquillitatis communis, & in conclusis de iisdem prudenter actuandis formandis versetur (§§. 4. 5.), prono alveo consequitur, quod originarie, & abstrahendo à peculiari regiminis forma membris Reipublicæ, seu civibus quæ talibus de mediis bonum

bonum publicum concernentibus consultationes instituere, optima eligere, & quæ ad actum deducenda sint, aut non sint, conclusa formare jure incumbat.

(a) HUGO GROT. de J. B. & P. Lib. 1. C. 4. §. 7. n. 3.

PUFFENDORFF. J. N. & G. Lib. 7. C. 2. §. 3. seq.

WOLFF. Polit. P. 2. C. 2. §. 120. seq.

BOEHMERUS Introduct. in J. Publ. universale P. speciali Lib. 1. C. 2. de nexu Imperii civilis; præfertim §. 21. in not. ubi errorem Hobbesii contrarium statuentis solidè refellit.

§. 8. Nimirum in regulari atque ordinaria civitatis genesi duo intervenire pacta, atque decretum unum concipi potest, uti rectè observat *Ulterior dictorum dilucidatio.*

PUFFENDORFFIUS (a). Primum pactum, quo multi illi, qui in libertate naturali constituti intelliguntur, ubi in civilem societatem coire cogitant, " inter se (sunt verba PUFFENDORFFII) singuli cum " singulis pactum ineunt, quod in unum & perpetuum coetum coire velint, suæque salutis ac " securitatis rationes communi consilio ac ductu administrare, hoc pactum consequitur decretum de certa regiminis forma eligenda & " introducenda (b); tertio denique subsequitur " pactum, quo actuale summum imperium in " unum aut plures limitate, aut illimitate transfertur, aut penes populum consilio exercendum relinquitur, reliquis civibus parendi gloria relicta. Post primum pactum jam civitas existit, & cives audiunt, qui ante in statu naturali vivebant, hoc ipso pacto membra effecti civilis societatis, cui summum Imperium essen-

tiale, & in prima sui origine congenitum est; Natura quippe hujus societatis ea est, ut necessario facultatem moralem involvat toti corpori tamquam subjecto inhæsivo competentem nexum atque ordinem totius coetus conservandi, leges in hunc finem aptas præscribendi, improbos poenis afficiendi, eaque omnia constituendi, sine quibus salva esse Respublica nequit. Hæc summa Reipublicæ potestas non tum demum oritur, quando Membra civitatis certam regiminis formam eligunt, & in unum, vel pauciores summum Imperium, seu jus salutem publicam procurandi transferunt; sed quæ initio statim virtute primi pacti existere coepit, propter rationes urgentes, & ex hypothetica quadam necessitate, uti mox apparebit, consensu populi sive expresso, sive tacito uni vel paucioribus jure proprio exercenda conceditur. Somnia sunt, ab aliis dudum explosa, si qui fingunt designatâ à civibus summi Imperantis persona de novo generari, & cælitus quasi demitti summum Imperium, quod toti ejus corpori ceu nova anima, & spiritus vitalis instilletur. Tenent sua jura summi imperantes sive soli sint, sive conjunctim cum pluribus imperent virtute pacti primævi, & ex consensu civium sive tacito, sive expresso, invito, sive voluntario; nam & in invitos bello acquiri imperium, non refragantibus juris publici universalis regulis asseritur (c); neque recte mihi sentire videntur, qui in pervestigandis primis societatum civilium initiis nimium quantum

tum à societatum in genere regulis justissimis defleant. Ne igitur prudentiorum censuram sustineam, quando §. præcedenti jus atque facultatem de negotiis civitatis publicis deliberandi, nec non decreta atque conclusa communia formandi toti civitati, sive aggregato omnium ejusdem membrorum vindico; advertas velim me dicto §. membra societatis civilis post primum, quod diximus, pactum considerare, virtute cujus civitas quidem, atque summa potestas existit, ad unum tamen aut paucos nondum restricta, sed toti adhuc coetui propria; hoc supposito, jus illud de publicæ salutis mediis consultandi, eaque constituendi, ordinandi, atque exequendi, quæ bonum commune promovent, ad universos spectare indubium est. Utrum vero summa potestas exerceri hac ratione ab omnibus valeat, alia est quæstio, quam in sequentibus examinabimus. Nobis impræsentī sufficit, quod hæc hypothesis ordinem imperandi, atque parendi minime destruat; perinde enim, ut in regiminum formis polyarchicis e. g. in Democratia, qui leges condunt, extra consilium legibus ipsi subjecti sunt, & parendi iisdem necessitas incumbit, utpote qui dupliciū personarum vices gerunt, sic, quamdiu supponimus absurdi nihil, nec inconcinni quidpiam involvere, ut summa potestas ab omnibus, & singulis civilis societatis membris exerceatur, salvus nihilominus summi Imperii, salvus subjectionis ordo subsistit. Cives in conventibus consilia conferrent, legesque conderent, queis extra
con-

conventum debitam ut subditi obedientiam præstarent. Absit vero, ut, qualis nunc est generis humani conditio, similem coetum, & vagum adeo summi Imperii exercitium subsistere posse nobis persuadeamus; methodi interea syntheticae regulæ efflagitant, ut à determinationibus generalioribus ad specialiores progrediamur, &, qui inter diversos summum imperium administrandi modos optimus, qui verò minus apti aut verioris politices regulis plane repugnent, demonstrativa ratione inquiramus; ita demonstrata mox impossibilitate hypothetica vagi hujus summæ potestatis exercitii recto tramite in genuinas regiminum formas incidemus. Necessitas quippe hypothetica sicut imperiorum civilium, sic & formarum diversarum regiminis causa fuit; unde non male judicat BARCLAIUS (d): quod, si contineri sic sponte intra fines justitiæ posset genus humanum, tunc in pari omnium pietate non supervacua modo, sed & injusta essent imperia, quæ cives jam sponte æquissimos ad inutilem servitutem adigerent.

(a) In Tract. de J. N. & G. Lib. 7. c. 2. Item de officio hom. & civis L. 2. c. 6. §. 7, seq.

(b) Putat quidem Celeberr. GODOFREDUS ERNEST. FRITSCHIUS in Jure suo publ. universali. §. 34. p. 41. hæc omnia fieri unico pacto, nec duobus pactis cum decreto uno PUFFENDORFFII, nec tribus pactis HUBERI de Jure Civitatis Lib. 1. Sect. 2. C. 2. §. 17. seq. opus esse autumat; enimvero, ut ut hæc omnia unico pacto absolvi posse non negemus, quia tamen tres illi actus à se invicem diversi sunt, nil obstat, quo minus, præsertim dum civilium societatum genesis expla-

explanamus tribus distinctis pactis, seu quod eodem recidit duobus pactis, & decreto uno regularem civitatem constitui admittamus.

(c) HUBERUS de J. Civ. Lib. 1. Sect. 8. C. 7. per totum.

(d) In Argen. Lib. 7. C. 15.

§. 9. Quamvis itaque originariè, & intra terminos primi pacti æquale singulis civitatis membris ad deliberationes & conclusa publica de communi civitatis bono concurrendi jus sit; Quodsi tamen perpendamus, maximam partem cives curis rerum familiarium distineri totos, atque domesticis negotiis ita vivere irretitos, ut vix otii quidpiam, quod publicis utilitatibus impendant, reliquum habeant; Si cogitemus, patresfamilias plerosque ruri colendis agris, aut mechanicarum artium exercitio occupatos vitam incultam, rudem atque asperam vivere, interque eos reperiri paucissimos, qui eo polleant rationis usu, eaque mentis perspicacia præditi sint, ut quid in commune expediat, in remotissima usque tempora prævidere, atque ex ingenti haud raro circumstantiarum numero extricare, & rationibus statûs convenientia consilia promere valeant; quodsi animo revolvamus, gravissima deliberationum atque consultationum publicarum objecta, quæ non privati hominis, sed totius coetus civilis salus vertitur, notitiam statûs & reipublicæ non solum requirere consummatissimam, sed & Juris publici universalis, & rerum politicarum scientiam præponere exasciatissimam, ad quam,

Cives singulos ad consultationes & curam salutis publicæ concurrere non posse demonstratur.

qui inter vitæ humanæ strepitus vivunt, vix adspirare valeant, hæc, inquam, si pensiculatus expendamus, facile patet, stante hac rerum facie, & dum generis humani hæc erit conditio, publicæ salutis curam singulis committendam, aut relinquendam haud esse, nec subsistere posse coetum civilem, in quo singulis ad consultationes & decreta communia concurrendi jus publicâ lege stabilitum reperitur (a); Ut jam difficultates alias, quibus ejusmodi coetus premeretur, silentio prætereamus. Quem obsecro! nobis fingamus consultandi modum? præsertim ubi major paulo fuerit Patrumfamilias numerus. Quis singula civitatis membra ex diffitis sæpe provinciis in unum convocaret? Quem locum conventûs? quod tempus præfigerent? quæ civitas tot millia caperet? quis in conclusis formandis modus observetur? Inordinatum fane, & male adeo cohærens regimen cum ipsa sui origine corruiturum esse, nemo non pervidet.

(a) Acriter populare ejusmodi regimen oratorio more perstringit CICERO in Orat. pro PLANCIO: Non enim, inquit, Comitibus semper judicat populus, sed movetur plerumque gratia, cedit precibus, facit eos, à quibus est maxime ambitus; denique si judicat, non delectu aliquo, aut sapientia ducitur, ad judicandum, sed impetu nonnunquam & quadam etiam temeritate. Non est consilium in vulgo, non ratio, non discrimen, non diligentia, semperque sapientes ea, quæ populus fecisset, ferenda, non laudanda duxissent.

§. 10. Atque inde non obscure colligimus, quod cives salvo reipublicæ nexu, salvoque, quem per civiles societates intendunt fine (§. 1.), intra terminos primi illius consociationis pacti subsistere nequiverint; sed quod, quo primum in civitates coaluere, certas regiminum formas decreto communi, & legibus fundamentalibus publicis statuminare, atque in unum, aut pauciores e coetu civili publicorum negotiorum curam transferre necessum habuerint; ita ut jam non promiscue ab omnibus, sed ab uno, aut paucioribus illis de publico civitatis bono deliberationes instituerentur, & conclusa formarentur, reliquis, qui de summo regimine non participant, ad salutem publicam promovendam non nisi efficaci virium collatione concurrentibus, & legibus debitum obsequium præstantibus.

Hinc in pauciores publicæ salutis cura transferenda fuit.

§. 11. *Formas* autem *regiminis* dicimus modos pactis civium expressis, aut tacitis, sive legibus fundamentalibus civitatum determinatos, queis jura summi imperii administrandi rationes continentur; fontes earum genuinos, atque necessitatem §. præcedenti indicavimus. Diversitas earum inde est, quod summam civilem potestatem aut in unum, aut in plures, absolute, aut conjunctim cum aliis, limitate, aut illimitate transferri, aut penes populum in concilio administrandam relinqui non implicet; hoc ipso enim varia regiminum schemata, Monarchias, Aristocratias, Democratias, Systemata sociorum, & mixtarum formarum diver-

Unde regiminum formas?

fas species enasci conspicuum est ; quarum naturam & indolem , atque unius præ altera prærogativam ut penitus impræsentī perquiramus , non patitur instituti ratio.

*Subjecta
summæ
potestatis
pro diver-
sis regimi-
num for-
mis varia.*

§. 12. Ut ut autem suffragantibus sanæ rationis & juris naturalis politici regulis summæ in Republica potestatis exercitium in unum, aut pauciores collatum fuerit (§§. 10. & 11.), *Sub-jectum* nihilominus summæ potestatis *radicale & constitutivum, commune* GROTIUS (a), in ipsa societate civili saluum conspicitur, utpote à qua tanquam determinatum à suo determinante divelli nequit; novum tamen exoritur, quod *proprium* vocat GROTIUS (b), magis ad rem autem *activum* dici posset; illud, scilicet *constitutivum* in quacunque Republica idem, ipsa nimirum civitas est; *proprium* verò, seu *activum* pro diversis regiminum formis varium esse nemo non pervidet; in Monarchia in Monarchæ, in Aristocratia in Procerum, seu Optimatum, in mixtis, aliisque regiminum formis, in illorum idem personis deprehendimus, quos regiminis ratio, & mixturæ indoles summæ potestatis participes facit.

(a) De J. B. & P. Lib. 1. C. 2. §. 7.

(b) Idem cit. l.

*Varii itidem modi
deliberandi & con-
clusæ for-
mandi.*

§. 13. Præcipuum summæ potestatis civilis exercitium in consultationibus boni communis causa instituendis, & in conclusis totius civitatis nomine formandis sese exerit (§. 3. & seq.). Enimvero, cum summam potestatem ab alio, quam sub-

subjecto ejusdem *activo* jure proprio exerceri nefas (§. 12), hoc vero pro variis regiminum formis diversum sit (ibid.), non mirum, si, prout regiminum formæ variant, diversi simul sese modi manifestent, quibus tum deliberationes de communibus civitatis negotiis instituuntur, tum conclusa publica formari moris sit; alius proin consultandi & concludendi modus in Monarchia, alius in Aristocratia, alius in Democratia & reliquis regiminum formis deprehendatur.

§. 14. In Monarchia *strictè* ita nuncupata *personæ* unum residet summa & absoluta potestas; Unus itaque Monarcha in salute totius civitatis procuranda atque administranda totam civitatem, & singula Reipublicæ membra repræsentat; quod post primum consociationis pactum (§. 8. & 9.) totius erat civitatis, id in Monarchia ad unam personam restrictum cernitur; unius Monarchæ intellectus atque voluntas, pro intellectu & voluntate totius Reipublicæ quæ talis merito reputatur; Enimvero, quoniam Monarcha est persona moralis simplex, in monarchica regiminis forma totius Reipublicæ intellectus atque voluntas in intellectum, atque voluntatem personæ moralis simplicis resolvitur; ab unius Monarchæ nutu atque voluntate cuncta dependent, hujus arbitrio consultationes instituuntur, conclusa formantur, atque executioni mandantur; unde in monarchicis regiminum formis omnes in consultationibus instituendis & conclusis concipiendis ambages exulare, eaque modo simplicissimo

In Monar-
chiis stri-
cte dictis
modus de-
liberandi
& conclu-
dendi sim-
plicissi-
mus.

fieri apparet; unus summus Imperans consilia instituit, conclusa format, eademque exequitur; ut vult, sic jubet, stat pro ratione voluntas.

*Intrica-
tior in po-
lyarchicis
regimi-
num for-
mis.*

§. 15. Non perinde sese res habet in polyarchicis regiminum formis, in quibus non persona una, sed plures conjunctim sumptæ summam potestatem civilem jure in ipsas translato exercent, ut proin unus sine altero nihil agat; licet enim Proceres, seu Optimates in Aristocratia, Deputati, seu consilium populi in Democratia, & qui in mixtis regiminum formis publica civitatis negotia proprio jure procurant, non minus, quam in monarchica regiminis forma Monarcha absolute imperans, totam Rempublicam, atque adeo personam moralem unam repræsentent; hanc tamen personam ex pluribus personis simplicibus tanquam partibus suis integrantibus compositam esse constat, quarum quævis pro rata ad negotia publica expedienda, & conclusa formanda concurrenti jure gaudet. Non amplius uti in Monarchia ex solius Monarchæ sententia, sed ex plurium voluntatibus conclusa formari necessum est; quod cum fieri nequeat, nisi diversorum voluntates ad consensum unum redigantur, patet in ejusmodi regiminum formis de conciliandis plurium sententiis ante omnia dispiciendum esse; Enimvero non leves hic sese difficultates sistere, atque adeo intricatiorem multò quàm in monarchicis regiminum formis concludendi modum evadere oppido quam clarum est. Sola ibi Monarchæ voluntas ratio-
nem

nem conclusi communis sufficientem continet, hinc verò plurium voluntates tanquam causæ co-efficientes essentielles concurrunt, quarum unam alteri sæpe contrariari experientia docet; iterato hinc non rarò consilio & conventu opus est, in quibus de conciliandis diversis sententiis, & tollendo dissensu agatur atque statuatur; quæ omnia in monarchicis regiminum formis cessare ex dictis patescit.

§. 16. Membra Reipublicæ sive societatis civilis, quæ de summo regimine jure proprio participant, *Status Reipublicæ*, subinde etiam *Optimates*, *Proceres*, *Pares* atque *Ordines regni* appellantur. *Status reipublicæ qui?*

SCHOLION. Statûs nomen heic loci in sensu paulum strictiori accipimus; usu enim & observantia sæculi pro iis etiam Reipublicæ membris idem usurpari constat, quæ de Juribus summæ potestatis civilis proprie non participant, sed consultationibus tantum de publicis civitatis negotiis ex jure, aut observantia antiqua interfunt.

§. 17. In omnibus regiminum formis, sola excepta Monarchia, plura occurrunt civitatis membra, penes quæ conjunctim sumpta summa civilis potestas residet (§§. 11. & 12.), de qua jure proprio participant. (ibid.); Enimvero ejusmodi civitatis membra Status vocantur (§. 16.); unde in polyarchicis regiminum formis ad unum omnibus, excepta sola Monarchia Status occurrere evidens est. *In polyarchicis regim. formis omnibus Status deprehenduntur.*

§. 18. Ex ipsa Statûs definitione elucescit, in partem eos venire summi Imperii (§. 16.), & quod, *Quæ Statuum in summæ*

*potestatis
exercitio
partes?*

quod, sicut tota civitas est subjectum summæ potestatis *constitutivum* (§. 12.), sic Status seu Procere Reipublicæ, sive in Aristocraticis regiminum formis soli, sive in mixtis Rebuspublicis cum majestatico quodam Capite, aliisve, quos mixturæ ratio admittit, sint subjectum ejusdem *activum*, ac proin proprio in eisdem translatum jure complexum illorum jurium, quæ Majestatem absolvunt, exercent, non quidem omnia & singula solitarii & singuli, sed quatenus in comitiis congregati corpus unum efficiunt, communicatis inter se consiliis atque mutuo consensu. Summum scilicet Imperium, quod cum ipsa civili societate nascitur, & integra civitate, ac salva ejusdem summitate ab eadem separari nescium est, constituta à populo Aristocratica regiminis forma penes Procere omnes simul sumptos, aut, si ex Monarchia atque Aristocratia mixtum supponas regimen, penes Monarcham & Procere eadem ratione residet, sic tamen, ut neuter in individuo & ex integro civilem potestatem jure sibi adscribere valeat; sed pro diviso saltem, & pro rata quisque parte ad Jurium majestaticorum exercitium concurrere intelligatur.

Qua ratione summa civilis potestas divisionis capax sit?

§. 19. Enimvero, ut, qua ratione Status, sive Procere summum inter sese regimen seu civilem potestatem partiantur, penitus comprehendamus, notandum, quod summum Imperium, seu Majestas in diversa jura abeat, pro diversis objectis, circa quæ summorum Imperantium

tium majestaticum officium occupatur. Sic aliud est jus majestaticum leges ferendi, aliud jus collectas imponendi, aliud bellum declarandi, foedera sancienti, pacem concludendi &c. ex quorum complexu tanquam ex partibus integrantibus totum integrale, seu summum Imperium civile ipsi Reipublicæ coævum componitur. Jura hæc Majestatis partialia à diversis personis jure proprio exerceri nulla ratio prohibet, & in diversis dominiis juribus quotidiana experientia docet, neque, ut unum idemque jus non nisi à pluribus conjunctim exerceatur, absolum videtur, ita ut unus sine altero cum effectu idem exercere nequeat. At vero quis non videt, hoc ipso Jura illa inter diversas personas dividi quasi, atque unumquemque pro rata sua ad eorundem exercitium concurrere; Quapropter non dominium solum, sed & summum Imperium divisionis non quidem physicae, sed talis saltem, quæ intellectu perficitur, capaces esse nemo diffitebitur, ita ut subjectum summæ in Republica potestatis *proprium* seu *activum* ex pluribus subjectis partialibus componi, interque illa Majestatem quodammodo divisam concipere inconcinni nihil involvat; nec divisio hæc aut integritati, aut independentiæ, atque summitati Reipublicæ quidpiam derogat; Ecquis obsecro Venetam Rempublicam summam minus, aut independentem pronuntiaret? eo quod subjectum proprium summæ potestatis apud Venetos ex pluribus subjectis partialibus constet, quorum

C

quod-

quodlibet partem aliquam in administratione summi Imperii occupat.

*Summa
potestas
triplici
ratione
inter plu-
res divi-
ditur.*

§. 20. Summi porro Imperii inter plura sub-
jecta partialia partitio triplici potissimum modo
contingit. *Primo* dum diversa summæ potesta-
tis jura diversis regni ordinibus, aut Statibus ex
integro adsignantur, ita ut quilibet eorum trans-
latam in se civilis Imperii partem jure proprio
solus, & sine consensu constatum suorum ex-
erceat, unus nimirum leges ferat, alter colle-
ctas indicat, tertius belli negotia curet, & ita
porro. *Secundo* quando nulla jurium majesta-
ticorum separata fit partitio, sed omnia & sin-
gula à toto coetu seu Statibus conjunctim sum-
ptis administrantur, ita ut in legibus sanciendo,
bello declarando, pace concludenda aliisque
negotiis omnibus ex æquo omnes concurrendi
jure gaudeant. *Tertia* denique divisionis ratio
ex utroque mixta est, quando nimirum summæ
potestatis jura partim ex integro in unum aut
certos regni Ordines conferuntur, partim vero
juxta secundum partitionis modum Statibus
omnibus communia relinquuntur. Prima par-
titionis ratio rarior, altera frequentissima, ter-
tiæ exemplum ipsa Imp. Rom. Germanici forma
subministrat.

*Obiectio
remove-
tur.*

§. 21. Enimvero hic valde nobis adversan-
tur, qui jura Imperii salva integritate dividi posse
negant, atque inde præter tres simplices & veras
regiminum formas, monarchiam scilicet, ari-
stocratiam & democratiam mixturam rerum
publi-

publicarum invito plane civilis prudentiæ genio excogitari contendunt. Posito enim, ajunt, majestatem continere in se propriam & ex se agendi virtutem circa negotia & jura Reipublicæ delata, certe impossibile erit, ut in iisdem Reipublicæ actibus perficiendis, & Rex, & Optimates, & populus concurrant separato Imperio, atque ita individuali cuique parti Majestate Rempublicam animare queant. Verum his respondeo cum Illustri EYBENIO (a), “ contra fictum hæc
“ magis mente adversarium differi, quam in eo-
“ rum rationes, qui mixtionem rerum publicarum
“ asserunt, his enim prorsus aliena sic tribuuntur
“ differendi principia. Jura Majestatis plura esse
diversaque, sive in rebus distinctis versari, & diversis hominibus non posse competere, quis neget? Nam ut Majestas una dicitur potestas, ita respectu partium ejus, ceu variorum objectorum cur dividi, & à diversis possideri, exerceri que nequeat, mihi profecto mirum videtur.

(a) In Dissert. doctiss. de Sede Majestatis. §. 34. Oper. suorum Tomo uno. p. 676.

§. 22. Declaratio Statui a Constatu facta, *Quid suffragium?*
quid circa publica negotia ad deliberandum proposita expedire sibi, agendum, aut non agendum esse videatur, *Suffragium*, sive communiter etiam *Votum* dicitur.

§. 23. Status Reipublicæ, quales supra (§. 16) definivimus, de summo civili regimine participant (§. 18.), & nullæ sine ipsorum consensu aut deliberationes publicæ haberi, aut conclusa com-

*Statibus
Reipublicæ
competit
jus
suffragii.*

munia formari valent (§. 18. & seq.); singuli itaque ad consultationes publicas communi nomine instituendas vocandi, atque, ut consentientibus omnibus, aut majori saltem parte decreta civitatis formentur, singulorum judicia, ac voluntates explorandæ veniunt, id quod fit, dum Status Constatui declarat, quid circa negotia publica civitatis ad deliberandum proposita expedire sibi, aut non expedire, consequenter agendum, aut non agendum esse videatur. Enimvero ejusmodi declarationem Statui à Constatu factam Suffragium dicimus (§. 22.), Statibus igitur in publicis civitatis negotiis *jus Suffragii* competere indubium est.

Ubi suffragia Statuum exponenda?

§. 24. Hæc sua Suffragia, seu sententias Status sibi mutuo in conventu aliquo communi, atque adeo præsentibus, vel extra conventum per literas atque nuntios, consequenter absentes, declarant; Posteriores suffragandi modum nec tutum satis, neque expediendis promptis negotiis aptum esse, non est, ut multis demonstrarem, experientia idem fat superque comprobante. Consultius itaque est, ut in locum communi Republicæ consensu determinatum conveniant Status, qui suffragandi jure gaudent, ibique præsentibus de publicis civitatis negotiis & securitatis, atque tranquillitatis mediis deliberent, ac conclusa forment.

Comitia quid? & cur frequenter celebranda?

§. 25. Conventus Statuum eo fine institutos, ut de publicæ salutis mediis consultent, deque iis actuandis conclusa forment, *Comitia* dicimus;

In

In polyarchicis igitur regiminum formis, in quibus Status plures de Summa rerum participant occurrunt (§. 17.), Comitia soepius celebrari ipsa salutis publicæ ratio postulat.

SCHOLIION. Loca, in quibus celebrantur ejusmodi conventus pro diversitate Rerumpublicarum, & variis populorum moribus varia sortiuntur nomina à campis, ubi sub dio, à templis & ædibus, ubi in templis atque ædibus congregari Status, & populum, aut lege sancitum, aut observantia receptum fuerit. De Comitiiis Germanorum antiquis videndus TACITUS de moribus Germ. Priscos Imperii Conventus LEHMANNUS in Chronico suo Spirensi Lib. 2. HINC MARUS in Epist. ad Proceres, aliique plenius adumbrant. De Comitiiis recentioribus consulendi Juris Publici Interpretes, quos inter Comitiorum Germ. indolem ex historia egregie illustrat BURCKH. GOTTHELF. STRUVE Syntagm. J. Publ. C. 20.

§. 26 Non in Monarchicis solum, sed & *Suffragia*
in reliquis Aristocraticis, sive Democraticis, si *alia sunt*
ve mixtis regiminum formis, illorum etiam, *consultativa, alia*
qui de summa civili potestate nequicquam jure *decisiva.*
proprio participant, judicia de mediis salutis publicæ, & communibus regni negotiis explorare, & in consilium adhibere moris est, quin haud raro leges, & instituta patria efflagitant. Hoc casu Monarcha, seu illi, quos penes summa rerum residet, nulla necessitate adstringuntur, ut in decretis, seu conclusis publicis civitatis nomine formandis ad sententias eorundem, seu judicia, opinionesque attendant, sed libere aut sequuntur, vel si ita visum fuerit, rejiciunt. Enata hinc distinctio inter suffragia, sive vota

*Suffragia
decisiva in
conclusa
necessario
influunt.*

consultativa, atque *decisiva*, quorum *illa* sunt declarationes, quid circa publica civitatis negotia ad deliberandum proposita expedire, agendum, vel non agendum videatur factæ ab illis Reipublicæ membris, quæ de summo imperio jure proprio prorsus non participant; Hæc autem *suffragia* scilicet *decisiva* sunt declarationes ejusmodi factæ à Statibus proprie ita dictis (§. 16.), seu qui de summo Imperio jure proprio participant. Decisiva ideo vocantur, quod tanquam partes & requisita essentialia, atque necessaria ad conclusum seu decisum totius Reipublicæ nomine formandum concurrant, nec salvo concluso communi insuper haberi queant; Suffragia quippe Statuum decisiva sunt determinantia, in quibus ratio sufficiens decreti, seu conclusi communis juxta leges fundamentales Reipublicæ formandi continetur; enimvero ex primis Philosophiæ principiis notum est, eorum, quæ Ens aliquod in suo esse determinant, nulum salvo determinato abesse posse, quare nec suffragia decisiva salvo deciso abesse poterunt.

*Objection
remove-
tur.*

§. 27. Neque obstat, quod, uti mox pluribus docebitur, suffragia decisiva pauciora à pluribus in eandem sententiam conspirantibus vinci, atque ita pauciora illa insuper haberi, tam juris publici universalis rationes postulent, quam Rerum publicarum, & regnorum plerorumque legibus fundamentalibus cautum reperiatur, ac proin suffragiorum decisivorum influxus in decreta civitatis communia non ita necessarius videat-

videatur. Etenim ut ut legibus regni decisionem negotiorum per suffragia majora stabilitam ponamus, majora tamen legitimo modo constituenda esse per se patet, id quod fieri nequit, nisi cuique suffragantium libera suffragium dicendi facultas integra maneat; in ipsa igitur majora, consequenter etiam in conclusum formandum necessario influunt. Nemo sane conclusum civitatis rite, & debito modo formatum esse asseret, quando unus alterve suffragantium, aut prorsus ad dicendum suffragium non evocatus, aut si votorum, quæ protulere, nulla ratio habita fuerit, cum vota illa aut augere suffragiorum aliorum numerum, aut saltem æqualia efficere potuissent; quare non eo solum casu, ubi non nisi unanimibus suffragiis concluditur, sed tum etiam, quando majorum numero statuitur, vota Statuum decisiva tanquam determinantia, & requisita necessaria in conclusum commune influere apparet.

§. 28. Status propriè dicti de summo regimine civili jure proprio participant; quæ igitur in comitiis seu conventibus publicis ab iisdem proferuntur vota, necessario attendi, ac proinde decisiva (§. 26. & 27.) esse, evidens est.

*Statuum
strictè
dictorum
suffragia
sunt
decisiva.*

§. 29. Quando in propositiones ad deliberandum propositas affirmando Status consentiunt, tunc suffragia, seu *vota* eorum *affirmativa*, quando vero negando in contrariam sententiam discedunt, *vota* eorundem *negativa* audiunt.

*Suffragia
alia
affirmativa,
alia
negativa.*

Pone ad deliberandum proponi,
utrum

utrum pax ineunda, vel non; quorum suffragia in pacem cum inimicis ineundam directa sunt; eorum suffragia affirmativa, qui contrariæ sententiæ accedunt, eorum suffragia negativa esse apparet. Hujus divisionis utilitas potissima in computandis diversis suffragiis elucescit.

*Suffragia
alia theo-
retica,
alia pra-
ctica.*

§. 30. Quæstiones, de quibus decidendis, definiendisque consultationes publicæ institui solent, ad duas præcipue classes referri queunt: *Prima*, quibus quæritur, utrum aliquid agendum, vel non agendum, omittendum, vel non omittendum sit, e. g. utrum bellum suscipiendum? an collectæ imponendæ? an leges ferendæ? an Titius pro reo habendus sit, vel non? *Alter a classis*, quibus supposita, vel finita decisione quæstionis *an?* de modo aliquid ad actum deducendi, aut efficiendi, consultando, & via suffragiorum disquiritur, e. g. quomodo bellum gerendum? qui belli Duces constituendi? quis in collectis imponendis modus servandus? qualis Titio reo pœna dictanda sit? Quæ circa priores quæstiones feruntur suffragia, *theoretica*, sive *consultativa*, quæ vero in posterioris generis quæstionibus à suffragantibus proferuntur, *practica*, sive *activa* audiunt.

SCHOLION. Usus amplissimus præsens suffragiorum distinctio præstat in decisione negotiorum per suffragia æqualia, seu calculo, quem vocant, Minervæ intimius rimando, quo fine etiam eandem hic præmittere libuit, ut quibus in negotiis æqualibus suffragiis res conficiatur, in sequentibus distinctè exponeremus.

§. 31. Porro

§. 31. Porro Status, qui vota in consultationibus de communibus civitatis negotiis proferunt, aut sunt *personae simplices*, veluti Optimates, atque Proceres in Aristocraticis, & mixtis regiminum formis; vel *compositae*, integra scilicet corpora, societates, curiae, & collegia, è quorum medio deputatus unus, aut plures nomine totius corporis, aut collegii suffragia exponunt. Priore casu, quoniam vota à singularibus & individuis personis, vel peculiaribus saltem praediorum, bonorumque possessoribus proferuntur, suffragia dicuntur *virilia*; posteriore casu *curiata* audiunt, quoniam non personae unius, sed plurium nomine feruntur, penes quas tanquam subjectum commune jus suffragii ferendi residet.

Quae suffragia virilia? quae curiata?

SCHOLION. Exempla votorum tam virilium, quam curiatorum in comitiis Imperii Rom. Germ. occurrunt; sic in Collegio Principum Episcoporum, Ducum, atque Principum vota virilia, Praelatorum contra, atque Comitum curiata esse constat.

§. 32. A divisione praecedenti votorum in virilia, atque curiata differt divisio suffragiorum in *singularia*, atque *communia*; *Singularia* vota dicimus, quae ab illis, qui suffragandi jure gaudent, figillatim debito loco, atque ordine efferruntur; *Communia* vero sunt, quando Statuum quidam extra ordinem, & in conventibus particularibus de voto communi inter sese conveniunt, & vel uni, vel quibusdam, ut illud in conventu

Suffragia. sive Vota communia & singularia.

ventu, seu sessione ordinaria nomine omnium proferant, committunt.

SCHOLION. Ad singularia vota hoc sensu accepta tam vota virilia, quam curiata referri possunt; Ita e. g., dum quatuor Comitum scamna in Collegio Principum suo loco atque ordine figillatim sua vota proferunt, Comitum vota, licet in se curiata (§. 32.), habito tamen respectu ad quatuor, quibus Comites S. R. I. gaudent, suffragia, singularia habenda sunt; quodsi vero ponas, quatuor illa S. R. I. Comitum scamna extra ordinem de communi quodam voto inter se convenire, & scamno e. g. Suevico committere, ut nomine omnium in conventu seu Senatu Principum illud exponat, Comitum votum commune erit. Sic pariter in Comitibus vota communia Catholicorum, & Protestantium occurrunt, de quibus suo loco ex instituto pluribus; ubi simul, quæ in Imp. nostri comitiis vota dicantur *promiscua*, quæ *pura*, sive *non promiscua*, latius exponetur.

Suffragia
quando
uniformia?
quando
diffor-
mia?

§. 33. Quando Statuum Reipublicæ judicia de mediis salutis publicæ eligendis, & actuandis, rejiciendis contra, removendisque obstaculis communis securitatis atque tranquillitatis eadem sunt, & sic suffragantium voluntates in eundem finem per eadem media collimant, tunc suffragia dicimus esse *uniformia*. Quodsi vero in diversas abeant sententias, aliis affirmativam, aliis negativam amplectentibus, vel etiam aliis alia via, aliisque mediis ad eundem finem tendentibus, suffragia evadere *difformia* apparet.

SCHOLION. Suffragia uniformia *unanimitia* sæpius, sicut difformia, *diversa* haud raro à publici Juris scriptoribus salutari notum est, hinc vocabulis istis imposterum promiscue sumus usuri.

§. 34. Ex his Statuum Suffragiis uniformibus, aut difformibus conclusa civitatis communia formari res ipsa loquitur (§. 15. seq.); quod si Suffragia uniformia esse deprehendantur, in concluso formando nulla prorsus sese difficultas sistit; idem enim ex supposito omnes volunt, & totius Reipublicæ voluntas, sicut in Monarchia, ad voluntatem unam & concordem redacta cernitur; quare nil superest, quam ut, quæ à Statibus per unanimia sapienter decreta, atque electa fuere media, prudentia non minus uniformi, promptequè ad actum perducantur.

*Modus
conclu-
dendi
suffragiis
uniformi-
bus.*

§. 35. Ipsa uniformitatis Suffragiorum notio insinuat, quod suffragantes eadem de fine, mediisque salutis publicæ fovere judicia, parique in eadem actuanda, aut non actuanda animi propensione ferri necessum sit (§. 33.); Quod si constantem, nullisque vicissitudinibus obnoxiam Suffragiorum in Republica uniformitatem desideraveris, requiritur 1., ut Status singuli ex eadem vera, non simulata philosophia politica juris publici universalis principia, artisque regnandi infuscatas regulas hauserint. 2. Ut perfecta numerisque suis absoluta Reipublicæ, cujus membra sunt, notitia sint instructi, & statûs rationes tam generales, quam particulares à circumstantiis specialibus desumendas plene habeant perspectas. 3. Ut ad pervidendum nexum rerum politicarum debitis intellectûs, & rationis viribus polleant, atque ex statu Reipublicæ præsentis eruere futurum, & mutationum causas solerter indagare

*Requisita
ut suffra-
gia, con-
stanter
evadant
uniformia.*

nôrint, quò præstruere obicem noxiis, juvare vero, & mediis iisdem sapienter electis promoveri valeant alias, quæ in communem utilitatem desinunt. 4. Opus est, ut æquali omnes amore, & studio sincero in bonum civitatis commune ferantur, nec affectibus, aut propriæ utilitatis ductu aliò sese trahi patiantur. Quodsi his animi dotibus, atque requisitis Status omnes ex æquo instructos esse supponas, nulla neque ex parte intellectûs, neque ex parte voluntatis, cur diversum unus ab altero sentire debeat, ratio occurrit. Quæ sint media optima, quid maxime publico expediat, intelligunt, & volunt omnes; Quin igitur constanter uniformibus suffragiis conclusuri sint, dubitare non licet.

SCHOLION. Conjunctim tamen hæc in Statibus requisita supponi velim observes; Quodsi enim vel unicum in Statu unico abesse ponas, nil amplius obstat, quominus diversæ evadant sententiæ, & vota difformia ferantur.

Suffragiorum uniformitas vix aut raro expectanda.

§. 36. At at, quamvis civili æstimatione Status Reipublicæ paribus intellectûs viribus præditi, eadem in mediis eligendis sapientia instructi, ac denique æquali in bonum commune promovendum studio animati esse, merito censeantur; si tamen homines eos, non Angelos esse expendas, quodque arcti humani intellectûs limites, & corruptæ naturæ nostræ conditio ad sublimem illam, & uniformem in rebus politicis scientiam, atque consummatissimam, quam

quam præposuimus, Statûs notitiam vix viam nobis reliquam faciant; consequenter, ut alias alii de mediis salutis publicæ sententias animo foveant, ita voluntates quoque eorundem in diversa trahi contingat, vix est, ut de constanti suffragiorum uniformitate spem concipere liceat, in illis præsertim Rebuspublicis, in quibus numerosior Statuum coetus votorum concordiam difficiliorem reddit. Quid enim mirum, si quosdam penitiori Statûs, atque Reipublicæ notitia destitutos plenos in patriam amore media proponere, aut probare minus apta eveniat? Alios, ut ut sagacissimos perplexus rerum politicarum nexus verum à falso, media perversa, & spuria à genuinis discernere non sinat, alios denique diversa, queis imbuti sunt, Juris publici universalis principia in eandem ire sententiam impedian, quin potius ob diversos, quos sibi præfigunt, fines in transversum rapiant; ut jam de extrinsecis & accidentalibus dissensûs causis, odio scilicet, favore, avaritia, ac partium studio nihil commemorare; quæ quantum hinc inde membrorum civitatis consensui obstant, experientia sat superque comprobant. Adeo verum est, quod Poëta canit:

Mille hominum species, & rerum discolor usus
Velle suum cuique est, nec voto vivitur uno.

§. 37. Unde, licet absolute suffragiis Statuum uniformibus in eandem ire sententiam non implicet. Id tamen certo sibi promittere

*Inter ca-
sus for-
tuitos nu-
meranda.*

suffragantes nequeunt; quin ob amplissimum dissentiendi campum uniformitatem suffragiorum nonnisi ex accidenti oriri apparet, ac proin merito inter casus fortuitos computanda venit.

*Modus
per una-
nimia con-
cludendi
in Repu-
blica mi-
nime sta-
biliendus.*

§. 38. Conclusa de mediis salutis publicæ, bonum commune promoventibus eligendis, atque actuandis necessario formanda sunt, nisi inane velimus esse Reipublicæ nomen, quin potius finem per eandem intentum consequi cogitemus, (§§. 4. & seq.). Pone legibus civitatis publicis cautum reperiri, ne decreta aut conclusa communia fiant, subsistantque, nisi Statibus omnibus in unam, eandemque, sententiam conspirantibus, hoc est, suffragiis unanimibus (§. 33.); cum unanimia suffragia inter Status suffragantes vix expectare liceat (§. 36.), quin potius inter casus fortuitos, raroque contingentes referenda sint (§. 37.), stabilito hoc concludendi modo conclusa communia vix, aut raro formatum iri res ipsa loquitur; quod cum per demonstrata absurdum sit, finique civilis societatis repugnet, modum, non nisi per unanimia in publicis civitatis negotiis concludendi in republica lege stabilire, aut recipere utique pro moderna rerum humanarum conditione absurdum dicendum erit.

*Nec fe-
rendus,
sed elimi-
nandus
potius.*

§. 39. Quare merito, qui recte constitu-
tam Rempublicam, & salutaribus ordinatam legi-
bus civitatem cupiunt, modum hunc per suffra-
gia tantum uniformia concludendi tanquam cer-
tissimum boni communis, & internæ quietis im-
pedi-

pedimentum rejiciunt, & errore receptum, aut abusu introductum procul proscribunt. Quis quæso patriæ amans modum concludendi probet, quo nunquam aut rarissime conclusum iri prævideat, & qui inevitabilem Reipublicæ ruinam secum traheret? Exemplis dicta illustrare abstineo, sed inveniet, qui in historia civili non plane hospes, aut ad vicinas quasdam respublicas animum adverterit.

§. 40. Quæ in comitiis, seu conventibus publicis à Statibus proferuntur suffragia, aut uniformia sunt, aut difformia (§. 34.); medium non datur; quare, cum conclusa in Republica necessario formanda sint (§§. 4. & 5. & 39.), aut uniformibus, aut difformibus eadem suffragiis formari necessum est; Uniformibus suffragiis vix, aut raro concluditur (§. 36.), nec proin hic modus in republica bene ordinata ferendus est (§. 37. & 38.); Quapropter nil superest, quam ut stante suffragiorum difformitate concludatur, & decreta civitatis communia formentur.

§. 41. Quando difformia sunt suffragia, Status suffragantes in diversas atque contrarias sententias abire per se patet (§. 34.); diversa inter se, atque contraria simul stare, atque ad actum deduci nequeunt; quapropter, cum non obstante hac suffragiorum inter se diversitate nihilominus concludendum sit (§. 40.), à quorundam sententiis discedendum, easque insuper habendas esse evidens est.

*Stante
suffragio-
rum di-
versitate
conclu-
dendum.*

*Hoc casus
conclusa
ex quo-
rundam
saltem
suffragiis
forman-
tur.*

SCHOLION. Statuum tamen suffragia, [quæ in concluso formando insuper habentur, in ipsum conclusum influere jam supra (§§. 26. & 27.) monuimus; non, quod eorum sententiæ, utpote quam rejici constat, insistatur, sed quoniam sine dissentientium suffragiis nec majora legitime constituta esse dici queat, nec de qualitate atque bonitate eorundem rectum ferri judicium valeat; Adeoque non obstante, quod decretum ex quorundam suffragiis concipiatur, omnium tamen vota simul sumpta pro determinantibus conclusum commune non immerito reputantur.

Qui con-
cludendi
modus
consensu
Statuum
præsum-
to nititur.

§. 42. Ex eo porro, quod per uniformia suffragia ad conclusa civitatis deveniendi vix via pateat (§. 36.), neque aliud medium supersit, quam ut stante suffragiorum diversitate decreta communia formentur (§. 40.), illud autem Status Reipublicæ velle præsumantur, quod cum civitatis nexus, & publica salus in salvo collocetur, recte omnino Status Reipublicæ in modum, quo stante suffragiorum diversitate concluditur, consensisse præsumendi sunt.

SCHOLION. Inde est, quod, si majoribus, si minoribus suffragiis stetur, semper illi, à quorum votis discessum fuit, in eorum sententiam transiisse præsumantur, ex quorum suffragiis juxta leges Reipublicæ fundamentales conclusa formata fuere; nec non, quod conclusis hac ratione formatis nullo juris colore contraniti valeant.

Quid pon-
derare?
quid nu-
merare
suffragia?

§. 43. *Ponderare* suffragia dicimur, quando ad convenientiam eorundem cum fine, quem suffragantes intendunt, mentis aciem convertimus, atque instituto inter suffragia diversa examine quænam reliquis bonitate prævaleant, discu-

discutimus; ex adverso eadem *numeramus*, quando suffragia singulorum ut unitates considerantes, nullo ad convenientiam eorundem cum fine respectu habito, quæ ejusdem speciei, aut ad eandem individuorum classem pertinere dignoscuntur, in numerum unum computamus.

§. 44. Illa ipsa suffragiorum cum fine intento convenientia, vel disconvenientia, aptitudo, aut ineptitudo, consequenter bonitas, vel malitia, *qualitas* eorundem salutatur; uti *quantitatem* illis tribuimus, quando abstrahendo ab eorundem qualitate, suffragia præcisè ut unitates cum aliis unitatibus computabiles consideramus.

Quid qualitas? quid quantitas suffragiorum?

§. 45. Quando difformibus, seu diversis Statuum suffragiis, ex quorundam votis, rejectis reliquorum sententiis, conclusa communia formantur, ratio, cur illorum potius, quam horum sententia obtineat, vel à suffragiorum qualitate, vel ab eorum quantitate desumitur; hoc est, aut examinantur, atque trutinantur singulorum vota, ac cum fine obtinendo conferuntur, ut, quæ omnium optime cum eodem conspirant, reliquis præferantur, ac inde conclusum formetur; vel numerantur, hoc est, sola attenta suffragiorum convenientia, aut disconvenientia inter se, nulla autem bonitatis, vel valoris intrinseci ratione habita, quæ eadem sunt, computantur, atque ex majori idem sententium numero concluditur; medium non datur. Unde patet, duos esse modos, quibus stan-

Duo modi ex suffragiis difformibus conclusum formandi.

te suffragiorum diversitate ad conclusum deveniri possit; Vel enim I. *ponderantur*, vel II. *numerantur* suffragia (§. 43.). Restat, ut dispiciamus, quinam ex duobus his modis in conclusis civitatis communibus formandis observandus veniat.

Quando ad qualitatem suffragiorum attendi queat.

§. 46. Dum ad qualitatem suffragiorum attenditur, eorundem cum fine obtinendo convenientia, vel disconvenientia major expenditur, ut inter plurium diversas sententias ea seligatur, quæ cum fine, bono publico, & cum rationibus Statûs præ reliquis magis consentit (§§. 44. seq.); At at! cuinam hanc suffragia examinandi, & quodnam, vel quæ reliquis meliora sint, declarandi facultatem tribuamus?

Nimirum in collegiis subordinatis.

Hic difficultatis nodus vertitur. In civitatibus quidem summo alterius imperio subiectis, aliisque collegiis subordinatis superiorem adgnoscentibus decisio facilis est; Quid enim obstat, quo minus summus Imperans hoc suffragiorum examen, & facultatem de bonitate eorundem judicandi sibi vindicet; cum enim suffragantes, ut supponimus, superiorem recognoscant, cui pleno subsint imperio, actiones quoque ipsorum superioris discussioni, ac judicio subiectas esse evidens est; quare nec in ipsa suffragiorum expositione à supremo summi Imperantis arbitrio immunes erunt. Poterit itaque, siquidem ita visum fuerit, ex plurium suffragantium sententiis eam probare, atque eligere, quam scopo societatis, & bono communi omnium optime

optime congruere judicârit, rejectis reliquorum, numero licet majorum, suffragiis tanquam ad finem consequendum minus apta continentibus. Hinc videmus sententias collegiorum subordinatorum in rebus majoris momenti, e. g. in Electionibus Magistratuum majorum in civitatibus municipalibus, vel in controversiis judicialibus majorum licet suffragiorum numero suffultas non ante ratas haberi, quam Principis Superioris confirmatio, seu ratihibitio accesserit; nisi fors ex lege Reipublicæ fundamentalis, virtute privilegii, aut ex observantia antiqua in contradictorio firmata aliud obtineat, ut nimirum absque suprema hac inspectione via ordinaria majorum procedatur, statuaturque. Quin ex eodem hoc fundamento intelligimus, quo jure Summus Pontifex sancire lege potuerit (a), ut Electiones Episcoporum, & Prælatorum à *majori*, & *saniori* Capituli parte fierent; Quippe Capitula, penes quæ jus eligendi Episcopos, atque Prælatos residet, quoad spiritualia subsunt Pontifici Romano, eumque tanquam superiorem in sacris agnoscunt, jure itaque Summus Pontifex examen suffragiorum majorum, utrum etiam saniora sint, reservare sibi potuit; eo magis, quod Episcoporum & Prælatorum Electiones pro negotiis maximi momenti ab Ecclesia semper fuerint habitæ (b).

SCHOLION. Aliud Exemplum ex BUDÆ annotationibus ad π suggerit HENRICUS BOECLERUS in Dissertat. de calculo Minervæ. §. 44. Ubi BUDÆUS ex ordinatione

quadam PHILIPPI pulchri sequentia adducit: Quod si Judices, qui in maximo tribunali erunt, sententiis suis diversa censuerint, Principes, aut Præsides curiæ (*Hi autem sunt Antistites, & Primores Nobilium*) ex majoris partis sententia rem decernere ac pronunciare debebunt, aut etiam ex potioris, si quando ex censentium gravitate, & meritis, aut ex rerum decernendarum qualitate eis videbitur.

(a) Cap. Quia propter 42. ✕ de Elect. Cap. dudum ad audientiam 22. eod. Cap. cum in cunctis 7. ✕ de Elect. ibique FAGNANUS n. 7. seq.

(b) VAN ESPEN J. Eccles. P. 1. Tit. 12. C. 1. §. 1.

Quando
ad quali-
tatem suf-
fragio-
rum at-
tendine-
queat?

§. 47. At vero in formis regiminum polyarchicis liberis, & independentibus, superiorem nullum agnoscentibus, aliud statuendum erit; cum enim ex supposito superior nullus sit, qui de bonitate suffragiorum Statuum votantium, atque unius præ altero præstantia judicium ferre, & quod ex ipsius sententia optimum est, in ordine ad conclusum formandum eligere, & sic tanquam normam præscribere audeat, illa judicandi facultas aliis, quam ipsis Statibus, qui suffragia tulere, competere nequit. Enimvero de Statuum hocce judicio, quodnam inter suffragia ante lata optimum reputent, aliter constare non potest, quam si de novo ea de re consultationes instituant, atque via suffragiorum procedant (§§. 18. & 23.); ad quas consultationes cum eadem, quæ ante Reipublicæ membra, seu Status concurrant, valde verosimile est, suum quemque suffragium pro optimo reputaturum esse; aut saltem eadem facilitate

tate in diversas sententias discedetur. Hinc rursum consultationes de novo habendæ, ut, quod inter posteriora suffragia reliquis præstet, dirimatur; atque sic in infinitum; quod cum absurdum sit, nemo sanus in Rebuspublicis polyarchicis liberis, & independentibus superiorem præter Deum non agnoscentibus ad qualitatem, sive ad bonitatem suffragiorum attendi posse statuet.

Scilicet in Rebuspublicis liberis & independentibus

SCHOLION. Equidem non ignoro Status Reipublicæ per pactum compromissum, aut virtute legis publicæ fundamentalis uni, aut paucis facultatem illam de bonitate suffragiorum judicandi committere posse; enimvero cum sic consultativa potius, quam decisiva evaderent Statuum suffragia (§. 26.), illique, queis de bonitate votorum statuere jus competit, superioritate quadam in reliquos gauderent, vix est, ut Status Reipublicæ, aut legem ejusmodi fundamentalem lataturi, aut pacto stabilituri sint.

§. 48. In Republica bene constituta per unanimitiam concludendi modus stabiliri nequit (§. 38.); nec, dum stante suffragiorum diversitate concluditur (§. 40.), ponderare suffragia convenit (§. 47.); quare nil superest, quam ut in civitate, seu Republica libera Statuum suffragia numerentur, nulla bonitatis seu valoris intrinseci ratione habitâ.

Hinc in Rebuspublicis liberis numeranda non ponderanda suffragia.

§. 49. Consequens est, quod, quoniam de bonitate suffragiorum à Statibus prolatorum, & unius præ altero præstantia in ordine ad conclusum ex meliori formandum, nemo iudicium sibi sumere audet (47), suffragia Statuum quoad valorem internum eadem, & civili æstimatione æqualis bonitatis esse censeantur.

Censeantur esse æqualis valoris.

Funda-
mentum
computa-
tionis suf-
fragio-
rum.

§. 50. Computari unitates nequeunt, nisi notis eisdem discernibiles (a), sive ad notas genericas, sive ad específicas, sive ad individuales attendas, atque sic vel generum, vel specierum, vel individuorum numerum accipias; quapropter nec suffragia Statuum, nisi notis iisdem discernibilia in numerum conferri poterunt; atque hæc ipsa notarum identitas computationis eorundem fundamentum sternit. Cum per suffragia declarent Status, quid circa negotium ad deliberandum propositum sibi faciendum, aut non faciendum videatur, quibusve mediis aliquid ad actum deducendum aut impediendum sit (§. 22.), quæ suffragia notis iisdem discernantur, seu eadem, consequenter computabilia sint, in dato quolibet casu nullo negotio eruitur. Id solum advertas, dum ad notarum identitatem respicitur, nullam valoris seu bonitatis intrinsecæ rationem iniri, sed eandem ex nuda opinionum, seu sententiarum uniformitate inter se æstimari.

(a) Illustr. WOLFFIUS Philosoph. Prima P. I. Sect. 3. C. 4. & Elem. Math. T. I. Arith. §. 5. seq.

Quæ suf-
fragia
simplicia?
quæ com-
plexa?

§. 51. Quando Status, seu membra vota ferentia una simplici propositione de unico deliberationis puncto sententiam dicunt, *suffragia simplicia*. Ex adverso *complexa* audiunt, quando Status propositione una complexa de pluribus deliberationis capitibus mentem suam declarant; quod contingit, dum, qui puncta deliberanda concipiunt, in eandem pro-
positio-

positionem uno plura congerunt, vel dum diversa deliberationis capita ab ipsis suffragantibus hac ratione confunduntur. Pone ad deliberandum proponi, utrum lex de non exportanda extra Rempublicam annonâ ferenda? propositionem simplicem esse patet; quare, sive eandem affirmant, sive negent Status, vota eorum simplicia dicenda erunt; quodsi autem inter suffragantes quidam legem quidem ferendam esse asserant, ante semestre tamen promulgari nolint; horum suffragia utique complexa esse apparet, cum aliud sit deliberationis punctum, utrum lex ferenda? aliud, quando promulganda sit.

§. 52. Computatio suffragiorum simplicium nihil in se difficultatis habet, nec enim alia re opus est, quam ut juxta fundamenta à nobis posita (§. 50.) quæ eadem sunt suffragia, in numerum unum colligantur. Ita e. g. si ex Electoribus novem A. B. C. D. E. F. G. H. & I. Electores A. D. E. *Titium*, B. & C *Sempronium*, F. G. H. & I. *Mevium* eligant, quæ connumeranda sint suffragia ipso intuitu patescit. Si de pace concludenda quæstio vertatur, & inter suffragantes septem tres eandem concludendam, quatuor bellum continuandum dicant, sicut priorum, sic quoque posteriorum suffragia in numerum unum computanda esse liquet.

§. 53 Suffragia complexa re ipsa suffragia numero plura complectuntur, cum de diversis rebus eadem oratione suffragantes sententiam dicant(51) quò igitur eorundem computatio
Modus computandi suffragia complexa
insti-

*suffragia
complexa
separan-
da.*

institui queat, separanda ante omnia venient diversa deliberationum capita, & quid de quolibet suffragantes senserint, dispiciendum; hoc facto computatio eadem ratione, quâ in casu priori perficitur. Pone ab Electoribus septem A, B, C, D, E, F, & G, ad deliberandum proponi, utrum Regi impuberi à se electo post annos pubertatis fasces regni, & actuale summi Imperii exercitium committendum sit, atque ex Electoribus A, E, & F illud simpliciter negare, Vicariis Regni, aut Statibus summi Imperii exercitium, usque dum definitos legibus majorennitatis annos neo-Electus attigerit, relinquendum esse censentes; B, & C in contrariam euntes sententiam quæstionem simpliciter affirmare; D, & G in eandem sententiam affirmativam concedere, hac tamen limitatione addita, quod usque ad majorennitatis annos in legibus ferendis, bello declarando, aut pace sancienda sine consensu Procerum statuere nihil debeat. Electorum posteriorum D, & G. suffragia complexa esse patet, quum de duobus deliberationis capitibus concepta sint; scilicet *primo* de quæstione, an Regi impuberi imperii fasces committendi sint; *Secundo*, de quæstione, quomodo, & sub quibus limitationibus idem exercendum concedi ipsi debeat. Quæstionem primam, de qua solum priores A, E, & F, item B & C sententiam suam dixere, D & G affirmative resolvunt; unde eatenus suffragia eorundem cum suffragiis affirmantium B, C contra negantium A, E, & F computanda esse constat,

stat, quod secundam quæstionem attinet, *quomodo*, an limitate, an illimitate summum Imperium actu committendum sit, quum separatim hoc deliberationis caput sit, de novo omnes audiendi, & tam Electorum A, E, & F, quam Electorum B, & C, suffragia exploranda sunt; quibus expositis, uti ante computari poterunt. Neque enim A, E, & F, à decisione hujus quæstionis iure excluduntur, neque semper illis, qui in limitatum exercitium consensere, accenseri poterunt, cum decisa quæstione *utrum?* rationes prægnantes habere queant, cur illimitatum potius, quam limitatum hoc exercitium esse velint, atque sic cum suffragiis Electorum B, & C, contra D, & G, facile majora efficere valeant.

SCHOLION. Hæc qui penitus rimantur, intricatas de computatione suffragiorum diversorum disparium quæstiones uno ictu solvent. Nec nova hic tradimus; etenim jam apud Romanos moris fuisse, ut, si quis sententia sua duas pluresve res complexus fuisset, quarum una probaretur, altera rejiceretur, postulare potuerit, ut sententia divideretur, (*hoc est, in propositiones determinatas resolveretur, & de singulis separatim deliberaretur*) restatur SENECA Epist. 21. ibi: *quod fieri in Senatu solet, faciendum ego in Philosophia existimo, cum censuit aliquis, quod ex parte mihi placeat, jubeo illum sententiam dividere, & sequor.* Idem confirmat FESTUS de V. S. cujus verba vide sis apud COCCEJUM in Dissert. De eo, quod justum est circa numerum suffragiorum Sect. 3. §. 9. Tom. 2. Dissert. p. 700.

Ulterior
dictorum
dilucida-
tio.

§. 54. Ut autem dictis sua constet veritas, traditum à nobis computandi modum ad unum alterumve exemplum applicare juvat; quorum primum fit, quod apud PLINIUM (a) occurrit. Sint Judices e. g. septem A, B, C, D, E, F, & G, qui de *Titio* condemnando deliberant; A, B, C, eundem absolvunt, D, & E carceri perpetuo mancipandum, F, & G, ad triennium relegandum esse censent; hoc casu Judicum D, E, F, & G, suffragia complexa esse liquido patet. Etenim dum de *Titio* condemnando deliberatur, probe fecerenda quaestio *an condemnandus*, à quaestione *qua poena mulctandus?* de utraque Judices D, E, F, & G suffragio suo complexo sententiam dixere, quoad primum deliberationis caput, eidem affirmativæ adstipulantes, quo etiam intuitu conjungi eosdem adversus Judices A, B, C, nulla ratio prohibet; Quod vero alterum deliberationis punctum concernit, *quomodo nimirum Titius per majora jam suffragia reus declaratus puniri debeat?* diversas cum sententias foveant, suffragia Judicum D, & E cum suffragiis F, & G conjungi non posse, nemo non videt. Et quoniam in decidendo altero hoc deliberationis capite Judices A, B, C, non minus, quam in primo jure suffragii gaudent, ipsorum quoque vota requirenda erunt, ut qua ipsi poena reum afficiendum putent, declarent, quo facto computatio uti in priore deliberationis puncto instituitur, & si quidem relegantium sententiæ accedant, cum relegantibus, si diversam ipsi poenam dictitent, seor-

seorsim computantur, atque juxta mox dicenda per majora lis dirimitur.

(a) Lib. VIII. Epist. XIV.

§. 55. Neque enim illorum sententia placet, qui ^{Doctorem} Judicum absolventium sententias cum sententia ^{quorum-} mitiori, veluti in casu nostro cum relegantibus ^{dam opi-} ad triennium connumerant(a); namque licet hæc ^{nio repro-} in republica à summo Imperante litigiorum ^{batur.} abbreviandorum gratia ita lege sanciri, aut tacito usu introduci posse non eam inficias; regulam tamen generalem extra civitatem, aut præscindendo à Legislatoris voluntate non constituunt; præsertim vero Statibus reipublicæ in regiminum formis polyarchicis tanquam norma perpetua, salvo in quolibet deliberationis puncto suffragii jure, præscribi non poterunt; cum nulla solida assignari valeat ratio, quare, qui in uno deliberationis puncto e. g. in quæstione *an?* victi fuere majoribus suffragiis, in altero, ubi de modo conclusum ad actum deducendi consultatur, excludi debeant, præsertim cum ipsis imputandum non sit, quod Statuum nonnulli suffragiis suis præpropere de pluribus, quam oportebat, deliberationum punctis sententiam dixerint. Pone in conventu publico deliberari, utrum pax concludenda sit? A, B, C, negare, quin potius bellum continuandum censere; D, affirmare, ita tamen ne copię dimittantur; E, F, & G, similiter affirmare, ac simul copias dimittendas esse arbitrari. Victi sunt, ut apparet, priores A, B, & C, majorum numero; sed an copię dimittendæ erunt? respon-

deo hac de re statui non posse, antequam suffragia Statuum A, B, & C audita fuerint, quum enim Status D, E, F, & G votis suis complexis duas res comprehenderint, scilicet *an pax concludenda?* deinde, *an copia dimittenda?* & Status A, B, C, non nisi de primo puncto sententias suas dixerint, non videtur, cur non etiam de secundo audiendi sint; quare si sententiæ Status D accedant, quoad alterum punctum cum ipso haud dubie computandi erunt, & adversus E, F, & G, majora efficient. Qui sane consultandi modus in rebus majoris momenti omnium optimus, atque expeditissimus est, quin, quod in jura suffragiorum quam minime impingat.

*Alia DD.
sententia
improbatur,*

§. 56. Atque hinc multo minus eorum se nobis opinio probat, qui insuper habita hac punctorum deliberationis separatione, & in propositiones determinatas resolutione simpliciter secundum majora pronunciandum esse statuunt, ita ut in casu supra relato (§. 54.) judicum absolverentium A, B, & C sententia, contra carceris perpetui poenam irrogantium D, & E, & ad triennium relegantium F, & G, tanquam suffragiis majoribus suffulta obtineat. Sed ecce erroris causas: Habent illi sententias judicum D, & E, F, & G pro simplicibus, & singularibus, quæ in unum conjungi non valeant; hoc igitur supposito ex majorum A, B, & C numero rem dirimunt; at vero corrui suppositi veritas, si complexa esse posteriorum suffragia expendas, & institutâ juxta nos analysi de duobus delibera-

tio-

tionis punctis eadem concepta esse comperias. Nemo negabit diversa esse: *reum aliquem declarare*, & *genus pœnæ voto suo definire*. De altero hoc puncto sententia dici nequit, nisi prior quæstio affirmative dirempta esse supponatur; unde evidenter apparet, tam iudices D, & E, quam F, & G implicate quæstionem affirmative resolvisse, quum alias nulla ratione de genere pœnæ suffragia ferre potuissent; quid igitur obstat, quo minus quoad priorem deliberationis partem conjungantur, & sic contra iudices A, B, & C, majora conficiant. Qua porro ratione alterum deliberationis caput dirimendum sit, jam sufficienter explanavimus, & ex sequentibus pluribus elucescet.

SCHOLION, In casibus GELLII, & QUINTILIANI, quos in Programmate suo *de eo, quod justum est, circa votorum disparitatem adducit* Vir celeberr. CRAMERUS, idem dicendum, scilicet iudicum vota complexa esse. Verum cum in primo puncto: an reus condemnandus? omnes consentiant, nulla ea de re inter iudices lis, aut controversia esse potuit; quoad secundam autem deliberationis partem, cum simplicia sint suffragia, modo ordinario computanda esse constat. An autem regula, quam eo loci tradit VIR CELEBRERIMUS ad dirimendam votis disparibus controversiam sufficiat, tum denique dijudicare poterimus, quando, utrum majora collegii *absoluta*? an *respectiva* ad conclusum requirantur, expensum à nobis fuerit.

§ 57. *Singularia suffragia* hic loci dicimus, *Vota singularia* quando vota de simplici deliberationis capite *prolata* intrinsece inter se differunt. E. g. quan-
do

do ex *Eligentibus* quinque unus *Titium*, alter *Sempronium*, tertius *Mervium*, quartus *Cajum*, quintus *Paulum* eligunt, vota eligentium intrinsece inter se differunt, quippe quæ in diversas plane personas directæ sunt; quare merito pro singularibus habentur. Similiter quando iudices tres reum condemnant, ita quidem, ut primus morte puniendum, alter relegandum, tertius mulctandum eundem censeat, vota judicantium ex eadem ratione singularia esse apparet.

Vota singularia computari nequeunt.

§. 58. Computari nequeunt suffragia, nisi quæ notis iisdem discernuntur (§. 50. seq.); Enimvero singularia suffragia notas diversas continent, & intrinsece à se invicem discrepant (§. 57.), computari igitur nequeunt. Ita in casibus præcedentibus neque *Eligentium*, neque judicantium suffragia in ordine ad numerum constituendum combinari valent; ac proinde ex instituto potius civili, & favore Rei observantia quorundam dicasteriorum receptum est, ut in exemplo posteriori relegantis, atque mulctantis suffragia contra mortis poenam irrogantis computentur, atque eatenus contra ipsum majora efficiant. Cujus observantiæ ea haud dubie ratio est, quod in re tanti momenti, qualis est vita hominis, relegantium, mulctantium, aliasve poenas, præter mortem, irrogantium vota pro complexis habeantur (§. 51.); quorum primum sit propositio contradictoria ejus, quæ mortis poenam infert, alterum vero de alio genere

nere poenæ conceptum sit. Quoad primum implicite omnes conveniunt, qui suffragiis suis aliam à mortis poena comprehendunt; non mirum igitur, si contra mortis poenam irrogantes computentur utcunque quoad species poenæ diversa sentientes; sed nolim hæc, quæ miseratione Rei, & vitæ favore introducta sunt, extra casum propositum trahi; cum alias suffragia diversa qualiacunque facile pro complexis haberi possent; quippe omnis, qui diversum sentit ab alio, implicite ejusdem sententiæ contradicit.

SCHOLION. Quæ suffragia singularia sint, in casibus particularibus curate expendendum; Non exiguos siquidem hujus examinis neglectus tam in praxi, quam in theoria juris errores generavit; non in eo tantum, quod suffragia quædam conjunctionem respuere multi sibi persuaferint, quæ tamen si debita ratione resolvantur, conjungi non implicat, uti (§§. 53. seq.) pluribus exhibitum dedimus; sed ideo etiam, quod propter generalem quandam similitudinem vota prorsus singularia, & à se invicem diversa in ordine ad majora conficienda computanda esse hodiedum invita plane Themide non pauci statuant; in posteriorem hunc errorem prolabuntur, qui in Exemplo, quod ex JULIANO ULPIANUS refert (a); ubi ex tribus arbitris unus in quindecim, alius in decem, tertius in quinque condemnat, cum JULIANO quinque præstanda esse censent, eo quod in hanc summam consenserint omnes; aut qui cum Recentioribus (b) sententiam ejus, qui decem arbitratus est, sequendam esse autumant, quoniam major pars consentiat in decem, rejecto eo, in quo discrepant (c); Etenim neutrum ex vero statui, sed arbitrantium sententias singulares esse, & in præsentī casu rem ad paritatem votorum redire recte docuit Vir celeberrimus JOH. ULR. CRAMERUS (d); Numerus quindenarius

rius diversus plane est tam à numero denario, quam à numero quinario, & vicissim; neque recte, qui quindecim vult, etiam decem, aut quinque velle censendus est; etenim qui in quindecim consentit, vult aggregatum ex 15 unitatibus, non partes ejus aliquotas, sicut qui 5 vult, in aggregatum ex quinque unitatibus, non ejus multipulum consentit. Ad hæc non attendere, qui decepti unitatum similitudine, inter ipsa suffragia similitudinem intercedere falso sibi persuasere, quæ ad id, ut in numerum unum conjungantur, sufficiat; Omnino recte Celeberrimus CRAMERUS all. 1. *non minus singulares esse sententias condemnantium in quindecim, & decem, quam relegantium & mulctantium* pronunciat. Quid Legislator in Republica litium finiendarum gratia constituere, & utrum ea de causa unam reliquis præferre queat, ejus disquisitio huc non pertinet; sed ex hoc forsitan Juliani sententia ab iniquitate liberari poterit. Licet æquitati naturali propius accedere jam alii demonstrarint, si Legislator sententiæ intermediæ in decem condemnantis standum esse pronunciet, (e).

(a) L. 27. §. 3. π. De Recept. Arbit.

(b) Illust. de COCCEJ. *De eo, quod justum est circa numerum suffragiorum.* Sect. 3. §. 4.

(c) H. GROTI. Floribus sparsis p. 32.

(e) Idem COCCEJ. all. loc. Item allegari à CRAMERO d. progr. p. 10. Ubi simul regulam tradit medium illud in dato quolibet casu determinandi; ut scilicet quantitates votantium omnes in summam unam colligantur, hæcque per numerum votantium dividatur, ut sic resultet quantitas, in quam proxime omnes consentiunt.

Æqualibus suffragiis nihil agitur.

§. 59. Quod si suffragia membrorum votantium ea, qua diximus, ratione computata fuerint, tum vel *æqualia* numero, vel *inequalia*

lia esse deprehenduntur. Si primum, nihil agitur; etenim cum suffragia Statuum æqualis sint valoris, nec bonitate inter se, aut pondere differant (§. 49.), nulla apparet sufficiens ratio, cur stante æquali votorum omni ex parte numero una potius sententia, quam altera prævalere debeat. Pone in conventu publico deliberari, quot copię adversus hostes mittendæ, atque ex novem votantibus tres triginta, tres quadraginta, & denique tres posteriores sexaginta armatorum millia mittenda censere; quam diu quælibet pars in sua sententia, consequenter res in votorum paritate persistit, ex neutrius sententia concludi posse evidens est, in æquali siquidem suffragiorum bonitate, nulla potior est ratio, ut triginta, quam ut quadraginta, aut sexaginta millia mittantur, quin potius negotium in perfecto æquilibrio suspensum permanet. Huc quoque referre poteris casum arbitrantium Scholio præcedenti relatum, ubi in votorum paritate neutrius sententiam obtinere jam ante monuimus; JULIANI sane ratio, quod sententia ejus, qui quinque censuit, prævalere debeat, eo quod in hanc summam omnes consenserint, abstrahendo à civili lege tam elumbis est, quam foret illius, qui sententiam Statuum trium, qui triginta millia mittenda censent, reliquis ideo præferret, quoniam in hunc numerum reliqui sex omnes consenserint, quod falsum esse, dicto Scholio luculenter evicimus.

Hinc in
quæstioni-
bus An?
res manet
in priori
statu,

§. 60. In quæstionibus igitur, quibus quæritur solum, an agendum vel non agendum, omit-
tendum aliquid, vel non omittendum sit, sive
in quibus vota ex una parte ad statûs mutatio-
nem, ex altera vero parte ad status prioris conti-
nuationem directâ sunt (§. 30.), e. g. an bellum de-
clarandum? an copiæ dimittendæ? an foedus in-
eundum? an lex ferenda? an peregrini ab offi-
ciis excludendi? an *Titius* pro reo habendus?
an augendus militum numerus? &c. æqualibus
utrinque suffragiis res in priori statu permanent;
Eo ipso enim, quod membra, seu Status suffra-
gantes consilium ineant, & via suffragiorum ex-
plorent, utrum ejusmodi negotia suscipienda
sint, nec ne, ad alterutram contradictionis par-
tem indifferentes sunt; nisi, quod affirmativa di-
ctarum quæstionum resolutio mutationes indu-
cat publico ut plurimum dispendiosas, & cum
civium communi, aut privato saltem incom-
modo conjunctas, ac proin odio plenas; hinc
in parî utrinque tam pro affirmativa, quam pro
negativa suffragiorum numero de mutationi-
bus inducendis novas deliberationes instituere
minime consultum judicatur, &, ut res in pristi-
no suo statu relinquantur, qui pro negativa mi-
litat, favor exigit; pristinus itaque pacis, pristi-
nus legum, pristinus innocentia *Titii*, pristinus
exercitûs status in salvo subsistit. Atque hanc
rationem optimam probe pervidit summus
GROTIUS in casu votorum parium nihil agi enun-
tians (a), *quoniam ad mutationem non satis mo-
menti sit.*

SCHO-

SCHOLION. Nota tamen, his tamdiu suam constare veritatem, quamdiu aut lege fundamentali publica, aut civili sanctione aliud non placuerit; quodsi enim Status Reipublicæ ex lege Regni fundamentali, aut superior in civitate nullum penitus, quaecunque fuerit, deliberationis punctum, pro deciso habeant, nisi ab una alterave parte major suffragantium numerus steterit, tunc paribus suffragiis nihil quidem agi constat (§. 59.); res tamen exitum non habet, sed ea, quæ mox (§. 62.) pluribus monstraturi sumus, ratione terminanda erit.

(a) De J. B. & P. L. H. C. V. §. 8.

§. 61. In quæstionibus illis, de quibus diximus §. præcedenti, nonnisi duplicis generis vota ^{Cur ex votis negantium hic deciso fieri videatur?} occurrere possunt, affirmantium scilicet, & negantium, ita ut illi bellum e. g. declarandum, copias dimittendas, foedus ineundum, legem ferendam, *Titium* pro reo habendum, augendum militum numerum affirmant, hi autem negent, ut supponimus, pari utrinque votantium numero; quo existente, cum nihil concludatur (§. 59.), & in his quæstionibus de novo consultationes minime institui, sed res in priori statu relinqui consultum sit (§§. 59. & 60.), hic vero idem sit cum illo, quem negantes volunt, conclusum secundum voluntatem, & ex votis negantium fieri apparet; cum tamen re penitus inspecta neutrius sententia obtineat, sed per accidens re manente indecisâ, & in statu pristino juxta negantes pronunciari videatur; non igitur in votis negantium, sed in impossibilitate paribus suffragiis concludendi negativi hujus decisi directâ ratio continetur. Pone sex Judices de *Titio* con-

demnando consultare, tres eundem absolvere, tres condemnare; pari utrinque suffragiorum numero nihil agitur (§. 59.), consequenter vigore suffragiorum nec reus pronuntiari *Titius*, nec absolvi poterit; at vero, quoniam Reipublicæ non interest, an pro innocente, an pro reo declaretur *Titius*, nisi jam de delicto certo constet, quo casu frustra, an condemnandus sit, suffragia colligerentur, quin potius status innocentiae *Titii* favorabilis sit, non apparet, cur paribus suffragiis de eodem condemnando rursum deliberari debeat, neque absolutionis favor patitur; per necessariam itaque sequelam, remanente in statu priori, *Titius* innocens declaratur, atque absolvitur; non, quod suffragiis suis Judices ipsum absolverint, sed quia nihil nec actum, nec ad agendum (nimirum in hypothesis ad innocentiae statum mutandum,) ratio sufficiens prostat. Idem dicendum de reliquis casibus, quos §. præcedenti innuimus.

Quid Calculus Minervæ?

§. 62. Unde in aprico jacet totum illud de *Calculo Minervæ* mysterium, quod tot Virorum, atque excellentissimorum Jctorum ingenia exercuit; Est nimirum *Calculus Minervæ* modus terminandi negotia, de quibus quæritur, an effectui dari, vel non effectui dari, omitti vel non omitti debeant, per parem suffragiorum numerum. Ex qua definitione, quando *Calculus Minervæ* locus sit, per modum corollarii colligitur. Non minus ex dictis (§. 61.) elucescit, quo sensu, atque intellectu hic modus terminandi nego-

negotia decisio negotii per suffragia dici queat; scilicet improprie saltem, & quatenus paria negantium suffragia causa occasionalis sunt, ut res in statu priori permaneat; Unde, quæ de Calculo Minervæ ulterius afferri poterant, elucidandis non immoramur, difficultatis, siqua est, nodos ex traditis hætenus principiis nullo negotio resolvi posse, persuasissimi.

SCHOLION. Cur autem modus hic terminandi negotia Calculus Minervæ salutetur, innuit HUGO GROTIUS all. loco; latius explanat BOECLERUS in dissert. de Calculo Minervæ, & Vir Celeberrimus Joh. Ulr. CRAMERUS in programme de eodem themate p. 1. Item Illust. HENRICUS de COCCEJ. allegata sæpius dissert. *De eo, quod justum est circa numerum suffragiorum* sect. 2. §. 8. ubi originem ejusdem atque historiam his verbis adumbrat: *Debet autem illa (scil. æqualitas suffragiorum) originem fabulæ, quæ apud Euripidem in Oreste, & Electra, & apud Æschylum in furiis tractatur: Clytemnestra enim Agamemnonis uxor maritum reducem ope adulteri Ægysthi interemerat, idemque fatum Oresti puero imminebat, nisi Electra soror clam educari curasset. Is ergo adultus Patris necem occisa cum Ægystho matre vindicavit; Hujus parricidii nomine cum accusantibus furiis, judicantibus Areopagitis in Areopago causam diceret Orestes, damnantesque uno suffragio vincerent, Athenas profugit, & à Minerva supplex impetravit, ut illa suum calculum absolventibus apponeret. Quo ipso, quem majora antea vota condemnassent, paria jam vota absolverunt; Teste eodem Euripide in Iphigenia Taurica, ubi Minerva pristina benevolentia adhuc admonens Orestem legem hanc imposterum futuram dicit vers. 1268.*

Καὶ τοῖσι λοιποῖς ὁ δὲ νόμος τεδῆσεται

Νικᾶν ἴσαις ψήφοις τὸν ψοιγόντ' αἰ.

Et cæteris lex ista promulgabitur, ut usque paribus calculis vincat reus.

Quæ ne-
gotia pa-
ribus suf-
fragiis in
eodem sta-
tu manere
nequeant?

§. 63. Enimvero, alia quamplurima in consultationibus publicis negotia occurrunt, quæ in eodem statu manere nequeunt, sed in quibus necessario aliquid agendum, aut effectui dandum est; tales sunt quæstiones omnes, quibus præsupposita decisione affirmativa quæstionum *an*, vel *utrum* agendum? quæritur, *quomodo*, *quibusque mediis* aliquid effectui dandum, aut impediendum sit; e. g. bello declarato, quæ, & quot legiones adversus hostem mittendæ? qui belli duces nominandi? lex lata quomodo promulganda? Throno Regali, aut Sede Episcopali vacante, quis eligendus? *Titius* reus declaratus, quâ poenâ afficiendus? Item in judiciis contradictoriis duobus aut pluribus de re quadam litigantibus, quinam rei litigiosæ possessor, aut dominus declarandus sit? in his inquam, atque similibus quæstionibus paribus suffragiis juxta demonstrata nihil quidem agitur (§. 59.), negotia tamen in eodem statu manere, atque hac ratione ad exitum deduci nequeunt. Pone enim rem in pristino suo statu relinqui; ergo bello declarato copiæ adversus hostem nullæ mittentur; lata lex sine promulgatione erit; nec Thronus Regalis, nec Sedes vacans replebitur; *Titius* reus sine poena dimittetur; nec denique possessor, aut dominus rei litigiosæ certus declarabitur; quod

cum

cum conclusis anterioribus communi suffragio formatis, aut lege stabilitis de bello adversus hostem gerendo, lata lege promulganda, Throno replendo, reo condemnando &c è diametro adversetur, nemo non absurdum reputabit. Non hic quæritur, utrum agendum, sed quomodo, quod agendum est, ad actum deduci debeat; hinc conclusum necessario in unum alterumve agendi modum directum esse debet. Taceo, quod, si paribus suffragiis res in eodem statu hic relinqueretur, contradictoria conclusi per majora, aut unanimia jam formati, scilicet bellum non esse declarandum, Thronum non esse replendum, *Titium* reum non esse habendum &c obtineret; quare paribus suffragiis in his casibus rem in eodem statu permanere posse, sine contradictione manifesta dici nequit.

§. 64. Ut igitur status ille irresolutionis, atque inactionis, qui existit paribus suffragiis (§. 59.), tollatur, ad alia media confugiendum. In rebus publicis liberis, & independentibus modi ad conclusum his casibus perveniendi varii, vel enim 1. de novo deliberationes instituuntur, ut re maturius expensa, una aut altera pars cedat; id quod urgens non raro conclusi formandi necessitas promovet. 2. Si neutra pars cedere velit, voto subinde supernumerario Directori, aut Præsidi collegii concessio, aut 3. facto cum consensu Statuum in unum, aut paucos compromissores ad exitum deducitur, quin, 4. quod ad sortem aut alias causas extrinsecas hoc æquilibrii casu
scœpius

Qua ratione negotia hoc casu expedienda?

soepius recurratur, ut inde præpondii ratio desumatur; denique §. inæqualis votantium numerus hic magno adjumento est, utpote quo suffragiorum æqualitas in plerisque casibus impeditur; nec tamen inæqualis hic suffragantium numerus pro constanti medio, paritatem suffragiorum impediendi censi potest; quid enim, si ex Electoribus septem unus *Titium*, tres *Sempronium*, tres *Mevium* eligerent; hoc casu paritatem suffragiorum existere certum est, si non omnimodæ, saltem partialis inter Electores posteriores sex, quæ conclusum perinde, ac plena votorum paritas impedit. In Dicasteriis, aliisque collegiis subordinatis in casu paritatis votorum eadem media adhiberi poterunt, ut paritate sublata conclusum collegiale formetur. Sed & alia præterea legislatoria manus subministrat; quorum sum refer, quod inter diversas poenas pari suffragantium numero stipatas mitior infligenda, quod inter diversas summas æquali votorum numero condemnantium ea præferenda, quæ reum minus gravat (a), quæ tamen regula cum grano salis capienda, ne iniquum actor experiatur judicem; quod possessoris potior, quam petitoris conditio habenda, & si qui sunt modi alii rem paribus suffragiis ad exitum perducendi, de quibus varia populorum instituta consulenda (b).

(a) L. 7. §. 1. de restit. in Integr. L. 4. in f. de eo, quod certo loco.

(b) Vid. Illust. de Coccej. all. 1. Sect. 2. §. 13. & 14.

§. 65. Quodsi facta computatione suffragia ^{Suffragiis} deprehendantur esse inæqualia, major numerus ^{inæquali-} vincit minorem. Ideo enim stante suffragiorum ^{bus Ma-} diversitate concludendum (§. 40), & quædam ^{jura con-} suffragia insuper haberi necessum est, quoniam ^{cludant.} unanimia suffragia raro expectanda (§. 36.), quin inter casus potius fortuitos referenda sunt (§. 37), consequenter ad conclusa deveniendi vix via pateret (§§. 38. & 39.); ex quibus luculenter apparet, quod jus ex quibusdam suffragiis conclusa formandi (§. 41.), ex necessitate quadam hypothetica, & utilitatis publicæ gratia contra jura singulorum suffragantium receptum, atque introductum sit. Enimvero, ne in conflictu jurium singulorum Statuum cum publica utilitate & necessitate conclusa formandi à juribus Statuum justo longius abeat, ipsa sana ratio inculcat; quapropter, cum major suffragiorum numerus ad unanimia propius accedat, quam minor, & à singulorum suffragantium juribus quam potest recedat minime, recta utique ratio, & naturalis æquitas exigit, ut ex majori potius, quam minori suffragiorum numero concludatur. Quibus adde, quod, cum Status suffragantes paribus animi dotibus instructi, & propensione æquali in bonum commune promovendum animati esse censeantur (§. 36.), in tantâ media salutis publicæ optima assequendi incertitudine (§. ibid.), illi non immerito meliora reliquis elegisse præsumantur, qui numero plures in unam, eandemque sententiam conspirant; fateor hæc ita præsumi solum,

demonstrari posse minime, neque implicare, ut pauciorum sanior, meliorque sit sententia; verum ubi ponderare suffragia non convenit (§.47.), sed numerare (§.48.), aliter statui nequit, aliaque quam pro numero majori præsumptio locum non invenit, uti consideranti obvium est.

*Jus deci-
dendi per
suffragia
majora
ulterius
confirma-
tur.*

§. 66. *Æquitas* hæc, atque necessitas conclusa civitatis communia ex suffragiorum majori numero formandi, aliter etiam hac ratione demonstratur. Quippe *Respublica* ut persona moralis una intellectu, atque voluntate libera prædita considerari potest, quam in *Monarchia* *Monarcha*, in reliquis autem regiminum formis *Status*, atque illi repræsentant, qui de summo Imperio jure proprio participant. Persona moralis libera nihil agit, neque concludit sine motivis ab intellectu repræsentatis, uti ex doctrina psychologica constat; ubi vero pro utraque contradictionis parte, aut pro diversis agendi modis motiva sese offerunt, ex iis se voluntas inclinat, quæ reliquis fortiora esse intellectus dignoscit, deficientibus præpondii rationibus intrinsicis ad extrinsecas recurrens; in *Republica* libera & independenti à bonitate suffragiorum ratio decidendi sumi nequit (§.47.), consequenter ratio præpondii intrinseca nulla prostat; ad extrinsecas igitur, scilicet numerum (§.48.) confugiendum, atque in sententiam, quæ pluribus probatur, tanquam præponderantem sese *Reipubl.* voluntas inclinet necesse est. Scilicet in polyarchicis regiminum formis intellectus & voluntas *Reipubli-*

cæ ex pluribus intellectibus atque voluntatibus simplicibus, tanquam partibus suis composita esse concipitur; hæ partes intellectûs & voluntatis totalis Reipublicæ, cum in consensum unum redigi vix ac ne vix quidem valeant (§. 36.), agendum & concludendum tamen sit (§. 3. & seq.), nil superest, quam ut ea reputetur esse voluntas totius Reipublicæ, quæ est majoris partis; paribus utrinque suffragiis mens illa, atque voluntas Reipublicæ in perfecto æquilibrio consistit æquali utrinque pondere (§. 49.); at vero ut primum unus ex una parte ad alteram transit, jam æquilibrium tollitur, atque pars illa, cui votum accedit, præponderat; inde est, quod majora suffragia præponderare, & æquilibrium tollere dicantur, uti nervose idem exprimit PRUDENTIUS(a).

Si conclusa Patrum subsistere conscriptorum
Non aliter licitum, prisco sub tempore, quam si
Tercentum sensisse senes censentur in unum,
Servemus leges patrias, infirma minoris
Vox cedat numeri, parvaque in parte quiescat.

(a) Lib. II. ad SYMMACH.

§. 67. Qui jus per suffragia majora concludendi in Republica enervat, aut lege contraria abolere satagit, eundem aut modum per unanimia concludendi inducere, aut ex minori suffragantium numero de publicis civitatis negotiis statuere necesse est; primus modus cum salute publica consistere nequit (§. 40.); alter vero ipsi sanæ rationi repugnat (§§. 65. 66.); quare, qui contra *Jus majorum* quidpiam attentat, illudve

Jus Majorum in Republica sancte custodiendum,

infringere allaborat, optimam, eamque fere unicamin Republica de communibus negotiis concludendi viam præcludere, ac proin firmissimam totius societatis civilis basin funditus evertere liquet; nemo igitur patriæ & communis boni amans jus concludendi per suffragia majora sancte custodiendum esse diffitebitur.

SCHOLION. Sanctum quippe in Republica dicimus, quod sine insigni salutis publicæ dispendio violari nequit. Unde simul patet, jus majorum pro *inviolabili* habendum esse.

*Hinc in
Rebuspu-
blicis bene
ordinatis
ubique re-
ceptum.*

§. 68. Ex his itaque, quæ hætenus de jure majorum ex inconcussis fundamentis demonstravimus, liquido patescit, cur in Rebuspublicis polyarchicis, atque collegiis bene ordinatis omnibus hic concludendi modus receptus, stabilitusque reperiatur, uti exemplis quamplurimis comprobare facile foret, si prolixioribus esse liceret.

SCHOLION. Cæterum id parum refert, an ex pacto cum HUGONE GROTIUS (a), an ex naturali necessitate cum COCCEJO (b) majorum jus à Gentibus introductum esse statuas; utrique tamen sententiæ sua constat veritas, si naturalem illam & hypotheticam necessitatem, quam hucusque evicimus, fundamentum & causam fuisse dicamus, cur populi atque collegia pactis hunc concludendi modum introduxerint; perinde sese res habet, uti in dominio rerum, aliisque Gentium institutis, quæ naturalibus suis subnixa rationibus pacto recipi, atque firmari nil prohibet; modo caveas, ne unicum hunc eadem introducendi modum esse asseras.

(a) De J. B. & P. Lib. 2. C. V. §. 17.

(b) d. Differt. Sect. 1. §. 9. seq.

§. 69. Suffragia majora dicuntur duplici re-
spectu, scilicet *primo*, quando suffragia eadem,
dimidium totius collegii numerum non exce-
dunt, comparata cum reliquis suffragiis in idem
tendentibus, majora sunt; *secundo*, quando suffra-
gia in idem conspirantia dimidium totius colle-
gii numerum superant. Primo casu majora di-
cuntur *respectiva*, altero *absoluta*; sic si ponas
collegium votantium constare personis 24, ex
quibus octo in unam, septem in aliam, novem
denique, quæ restant collegii membra rursus in
aliam sententiam consentiunt; quæ novem pro
se suffragia numerat, majora respectiva habere
dicitur, id est relate ad duas sententias alias, quæ
suffragiis minoribus stipantur. Respectiva ideo
dicuntur, quoniam nec perpetuo, aut constan-
ter, sed ex accidenti saltem majora sunt; ita si
primam sententiam tredecim, alteram nonnisi
duo amplecterentur, jam majora esse desinerent.
Quod si ponas ab una parte stare 16, ab altera
6, à tertia nonnisi 2, numerus sexdenarius ma-
jora, & quidem absoluta conficit, id est, in-
tuitu collegii in duas partes æquales divisi; ab-
soluta ideo vocantur, quod nunquam vinci ab
aliis possint, sed reliquis licet omnibus in sen-
tentiam unam euntibus majora nihilominus ma-
neant.

*Majora
alia re-
spectiva,
alia ab-
soluta.*

§. 70. Utrum ad conclusa per suffragia ma-
jora formanda majora semper collegii absoluta
requirantur, an vero respectiva sufficiant, non
adeo expeditum, nec demonstratu facile est; sat

*An in or-
dine ad
conclusa
formanda
majora
respectiva*

an abso-
luta re-
quiran-
tur?

graves sane pro diversitate negotiorum rationes esse possunt, cur unum alterumve placeat. Publice subinde interest, & negotii expediendi celeritas postulat, ut suffragiis respective majoribus stetur, & inde conclusum formetur, id quod in collegiis Judicum, in causis præsertim civilibus quotidie observari videmus; sed & ea est subinde negotiorum gravitas, & sinistri eventus periculum, ut nonnisi ex absolute majoribus conclusum formari consultius simul, atque securius sit; inde est, quod in comitiis ubi de publicis Reipublicæ negotiis deliberatur, in electionibus, aliisque majoris momenti negotiis, nonnisi dimidio totius collegii numero plures in eandem sententiam, & personam conspirantes concludant; id quod ex eadem ratione in judiciis criminalibus, ubi de poena reo dictanda agitur, observantia & lege quorundam locorum sapienter cautum est; quo ipso ad eum, quem §. 58. innuimus, suffragia computandi modum confugiendi, nulla amplius ratio prostat.

SCHOLION. Ex his apparet, quod regula, quam in programmate suo *de eo quod justum est circa votorum disparitatem* p. II. tradit Celeberr. CRAMERUS; quod nimirum suffragiis disparibus ea sententia obtinere debeat, quæ pauciora vota contra se numerat, seu, quod idem est, quæ majoribus suffulcitur, universalis non sit, nec locum in iis negotiis inveniat, in quibus majora absoluta requiruntur, si disparibus suffragiis, nonnisi majora respectiva comperiantur. Sic si in casu GELLII ibidem relato, quoniam causa criminalis est, majora absoluta requiri ponas, contra duos exilium, & duos alios pecuniariam mulctam

irro-

irrogantes, tres capitis poenam dictantes minime obtinebunt, sed de novo deliberandum erit, aut alia ratione in civitate, atque collegio recepta negotium terminabitur. Unde simul elucescit, in quantum pro majoribus respectivis praesumptio militet, quam universaliter locum habere defendit quidem Illust. à LUDEWIG in Respons. & Consil. Hallens. Tom. II. Lib. II. N. 36. sed infirmis admodum argumentis.

§. 71. Interim tamen alia etiam ratione ^{Numerus} numerum suffragiorum ad conclusum formandum ^{suffragio-} sufficientium determinari, atque legibus & pactis ^{rum ma-} definiiri nil impedit; ita non obstat, quo minus ^{ior pactis} in ordine ad conclusum collegiale duæ tertiæ, ^{& legibus} aut tres quartæ, & ita porro, in unum consen- ^{subinde} ^{aliter de-} ^{termina-} ^{tur.} tientes requirantur. Sane in electionibus Summi Pontificis duas tertias Collegii Cardinalium in unam eandemque personam consentire necesse est (a), nec pauciora pro se habens suffragia, etiamsi majora absoluta fuerint, rite electus censetur. In electione itaque Summi Pontificis duæ tertiæ Collegii Cardinalium numerum suffragiorum majorum legalem constituunt. Similiter ex ÆRODIO notat BOECLERUS (b) in Lutetiana curia, ubi remota appellatione cognoscitur majorem partem in damnando eam vocari ex constitutione HENRICI, quæ duabus sententiis alteram vinceret; verum hæc aut civilia sunt, aut pacta societatum atque collegiorum peculiariora supponunt. Hinc, quid in qualibet societate aut collegio, tam in genere, quam ratione negotiorum peculiarium speciatim obtineat, ipsa experientia optima rerum magistra, nec

nec non ex pactis & legibus publicis, aut statutis collegiorum hauriendum erit. An autem negotia quædam flagitante id necessitate, & publicæ salutis ratione à jure decidendi per suffragia majora eximi prorsus valeant, ita ut nonnisi suffragiis omnium in unum conspirantibus conclusum formari juris sit, de eo in dissertatione sequenti, *de fundamentis & historia exceptionum à jure majorum* pluribus agetur.

(a) Vigore Constitut. GREGORII XV. quæ incipit: *Æterni Patris filius*, edita 17. Calend. Decemb. 1621. §. *Quod si Electio*. ibi: *vel aliter, quam per secreta schedularum suffragia duarum ex tribus partibus Cardinalium in conclavi presentium &c.* quam confirmavit URBANUS VIII in sua Constitutione, quæ incipit: *Ad Romani*, edita 5. Calend. Febr. 1625.

(b) In Dissert. de Calculo Minervæ.

*Quid si
Status in-
differen-
tem se de-
clare?*

§. 72. Ad quam partem referenda sint illorum vota, qui ad alterutram sententiam indifferentes sese declarant; ejus decisio difficultate non caret, præsertim inter Status liberos æquali suffragii jure gaudentes; itaque vel ad neutram referentur, aut cum benigniori, &, quæ favore digna magis, aut pluribus suffragiis stipata est, sententia computabuntur (a).

(a) Ecce, quid de observantia Imperii hæc de re testetur Auctor des Ausführlichen Berichts, wie es auf Reichs-Tägen pflegt gehalten zu werden, apud GOLDAST, Part. XXII. der Reichs-Handel C. VI. p. 131. seq. ibi: Ob auch einer darunter (scil. Reichs-Ständen) angezeigt, er wäre indifferens, wird derselbige als den mehrern beifällig verstanden, er erkläre dann apert sich der Widersinnes &c.

CAPUT II.

De eo, quod Jure publico particulari Imperii Romano - Germanici circa decisionem negotiorum comitialium per suffragia majora juris est.

§. 1. **P**ositis his de pluralitate votorum ex jure publico universali principiis, atque stabilita æquitate juris decidendi per suffragia majora, restat, ut dispiciamus, quis concludendi modus in Imperio Rom. Germanico obtineat; utrum Leges Imperii fundamentales à sancto hocce & inviolabili (§. 67.. Cl.) Majorum jure deflectant, an vero amico consensu firmitus idem stabiliant, ac robore legali suffulciant.

*Transitus
ad modum
conclu-
dendi in
Imp. Rom.
Germ.*

§. 2. Quo autem in hujus rei disquisitione recto ordine procedamus, prænotamus, formam Imperii Rom. Germ. ad mixtas Regiminum species referendam esse, uti largiuntur omnes, quot quot vel prima juris publici universalis promœria salutarunt, quosque legum Imperii fundamentalium vel proletaria notitia tinctos esse contigit (a); In quonam autem mixturæ ratio consistat, difficilioris est indaginis, nec una omnium opinio; proxime rem tangunt, qui ex Monarchia, atque Aristocratia mixtam Imperii formam statuunt; modo caveant, ne ex præpropera Aristotelicæ doctrinæ de Regiminum formis ad Imperium R. G. adplicatione in errores delabantur, quos ipsæ Leges Imp. publicæ fundamentales, &, quem oculis coram contuemur,

*Forma re-
giminis
Imp. Rom.
Germ.
adumbratur.*

status Imperii publicus manifestò redarguunt. Quod si perpendas, Imperatorem tanquam Caput Imperii Majestaticum jura quædam Suprematûs solum, quædam cum Electoribus, plurima cum consensu Statuum omnium in comitiis exercere; si cogitemus Status Imperii, atque territoriorum Dominos in ditionibus, & territoriis suis non nudos Officialium aut Præfectorum provinciis titulos gerere, sed ex parte hæreditario, ex parte electitio jure in iisdem succedere, leges condere, abrogare, atque emendare, ordinare judicia, magistratus constituere, foedera inire, Legatos mittere, ac pleraque ea jure proprio, ab Imperatore tamen & Imperio dependenti peragere, quæ in Rebuspublicis liberis ad summi Magistratûs officium pertinere dignoscuntur, hæc, inquam, dum animo revolvimus, aliud quidpiam, quam simplicem Monarchiæ & Aristocratix mixturam offendimus; cujus tamen penitiolem indaginem, veluti ab instituto nostro alienam, publici juris Doctoribus relinquimus; habet quippe forma Imperii nostri multa singularia, quorum ratio nonnisi ex historia patriæ, & antiquo Imperii statu publico reddi valet.

- (a) Diversas de forma Imp. R. G. sententias congestas videre licet apud L. B. de LYNCKI R in Dissertatione *de forma statûs Imp.* Jenæ 1689. Item JOACHIMUM HENRICUM SIBRAND *de statu & forma S. R. I.* Rostochii 1695. Item BRUCKNER. *Curiosis Juris publici* §. XXIV.

In Imperio
Rom. Ger.
occurrunt

§. 3. Ex eo, quod ad mixta, sive polyarchica Regiminum schemata Imp. Rom. Germ. for.

forma pertineat (§. 2.), subjectum summæ ^{Status ve-} potestatis activum, seu proprium (§. 12. C. I.) ^{ri nomi-} non penes unum, sed penes plures residere (§. ^{nis.} eod.), ac proin Status veri nominis, & proprie-
tales (§. 16. C. I.), qui de summo Regimine jure proprio participant (§§. 17. seq. C. I.), & in ex-
ercitio jurium Majestatis plerorumque concur-
runt (ibid. §. 20.), existere non obscure colligi-
mus, nec ipsa rei notorietas dubitare finit.

§. 4. Status isti, sive Proceres Imperii, uti va- ^{Divisio} riis inter sese nominibus, atque officiis discernun- ^{Statusum} tur, & in Ecclesiastici Ordinis Archi-Episcopos, ^{Imperii} Episcopos, Abbates, & Prælatos, nec non sæ- ^{præcipua} cularis dignitatis Archiduces, Duces, Comites ^{in tria} Palatinos, Marggravios, Landgravios, Burggra- ^{collegia.} vios, Principes, Comites, Barones, atque Ci-
vitates Imperii liberas discescuntur, ita in comi-
tiis, in quibus summæ potestatis exercitium quo-
ad præcipuam, atque potissimam sui sese partem
exerit, aliisque Imperii conventibus in tria eos-
dem Collegia, *Electoralis* scilicet, *Principum*, at-
que *Civitatum Imperii liberarum* dividi noto
notius est; atque ad hanc Statuum divisionem
impræsentis, ubi de modo conclusa Imperii com-
munia formandi disquirimus, potissimum ocu-
los convertimus.

§. 5. Porro ex eo, quod mixturæ rationem ^{Præter} in Monarchia peculiari Aristocratia specie tem- ^{Status} peratam collocaverimus (§. 2.), non minus elu- ^{Imp. oc-} cescit, dari in Imperio *Caput Majestaticum*, sive ^{currit Ca-} Personam, penes quam summa Imperii Majestas ^{put Maje-} ^{staticum,} ^{sive Impe-} origi- ^{rator.}

originetenus tota, jurium vero Majestaticorum exercitium quoad præcipuam partem residet; quamque Augustissimo *Imperatoris Romano-Germanici* Titulo splendescere apud omnes constat.

Conclu-
sum Im-
perii
quid? &
quotu-
plex?

§. 6. Quid *Conclusi Imperialis* nomine veniat, ex definitione conclusi seu decreti Reipublicæ in genere (§. 5. C. I.) patescit; porro, quoniam Jura Majestatis in Imperio quædam Imperator solus, quædam cum consensu Electorum, plurima cum consensu Statuum omnium exercet (§. 2.), conclusa de negotiis Imperii publicis ratione causæ efficientis triplicia esse apparet; nimirum conclusa Imperatoria circa Jura Cæsareæ Majestati reservata, conclusa Cæsareo-Electoralia, & denique conclusa Imperii comitialia, seu Imperatoris, & Statuum omnium.

SCHOLION. Qua ratione Imperator in Reservatis sibi juribus concludat, ea, quæ de modo concludendi in Monarchiis tradidimus (§. 4. C. I.), luculenter insinuant; uti nec, quæ in conclusis Cæsareo-Electoraliis formandis observanda occurrunt, speciatim explanabimus, utpote cum iis, quæ de modo conclusa comitialia formandi dicturi sumus, paucis immutatis coincidentia.

Ad con-
clusum
comitiale
requiritur
consensus
Imperato-
ris, &
Statuum.

§. 7. Jurium comitialium subjectum activum, seu proprium non solus Imperator, sed Imperator cum Statibus seu Ordinibus Imperii constituit (§. 18. C. I.); in eorum itaque exercitio, ac proin conclusis communibus formandis pro parte concurrunt (§. eod. seq.); concursus in concluso formando non nisi in consensu consistere potest, uti ipsa conclusi notio innuit (§. 5. C. I.); consensus ergo, & voluntas totalis conclusum Impe-

rii constituens ex consensu Imperatoris, & ex consensu Statuum, seu Ordinum Imperii tanquam partibus suis componitur (§§. 19. seq. C. l.); utrumque igitur requiri evidens est.

§. 8. Uterque hic consensus, tam Statuum quam Imperatoris peculiari nomine insignitur; ille dicitur *Placitum Ordinum Imperii*, seu *conclusum trium Collegiorum* (a), & definitur, quod sit legitima Ordinum Imperii in comitiis facta declaratio, quid circa negotia comitialia ad deliberandum proposita expedire, aut non expedire sibi videatur, consequenter quid effectui dari, aut non effectui dari velint; hic *Ratificationis*, seu *Approbationis Cæsareæ* nomine venit, & definiri potest, quod sit declaratio solennis facta ab Imperatore, aut ejus nomine à Principali ejusdem Commissario se consentire, atque acceptare id, quod Ordinibus Imperii in concluso suo placuit.

Quid Placitum Ordinum Imperii, seu conclusum 3. collegiorum? quid Ratificationis Cæsareæ?

(a) De Placitis Ordinum Imperii, vulgo *Reichs-Gutachten*, videbis KULPSIS. Tom. uno Dissertat. 3.

§. 9. Ex infra dicendis patefcet, non qualemcunque Statuum consensum ab Imperatore approbari, aut ratificari posse, sed tum demum, si aut omnia tria, aut duo saltem collegia in eandem sententiam conspirent; unde conclusa trium Collegiorum seu Placita Ordinum alia *efficacia*, alia *inefficacia* esse apparet; *illa* dicimus, quibus ratificatio Cæsareæ accedere potest, seu quæ accedente approbatione Cæsareæ conclusum totius Imperii constituere apta sunt; *hæc* vero sunt conclusa trium Collegiorum, quibus cum effectui

Placitum Ord. Imp. aliud efficax, aliud inefficax.

approbatio Cæsarea accedere nequit. Qua ratione utraque fiant, mox pluribus videbimus.

*Placitum
Ord. Imp.
efficax, &
Ratihabi-
tio Cæs.
sunt cau-
sæ conclu-
si Imp. es-
sentiales.*

§. 10. Causam dicimus id, ex quo intelligitur, cur aliquid sit, vel non sit, existat, vel non existat; ex concluso trium Collegiorum efficaci (§. 9.), & Ratificatione Cæsarea (§. 8.) conclusi comitalis, seu totius Imperii existentiam concipimus (§. 7.), ejusdem ergo causæ sunt; & quoniam necessario in idem influunt, nec sine illis conclusum Imp. intelligitur juxta demonstrata (§. 7. & C. I. §§. 18. seq.), causas easdem essentielles, & requisita necessaria esse constat. Uno, aut altero deficiente nihil agitur, neque solus consensus Statuum, efficax licet (§. 9.), neque solus consensus Imperatorius, seu approbatio Cæsarea ad conclusa Imperii pragmatica in negotiis comitalibus sufficit, sed amborum concursum tanquam causarum co-efficientium essentialium necessario præponunt.

*Conclu-
sum Imp.
inter Im-
peratorem
& Status
pactum
involvit.*

§. 11. In Placito Statuum Imperii occurrit consensus de aliquo faciendo, aut omittendo (§. 8.); in Approbatione Cæsarea vero ejusdem consensûs acceptationem (§. eod.), consequenter consensum mutuum Imperatoris & Statuum in idem placitum offendimus; consensus duorum vel plurium in idem placitum, seu de eodem præstando aut faciendo, pactum nuncupatur; unde conclusum Imperii inter Imperatorem & Status Imperii pactum involvere indubium est.

§. 12. Atque hæc omnia Legibus Imperii publicis apprime consona sunt, mutuum illum & pactitium consensum Recessibus Imp. fere omnibus præferentibus; ex quibus adduxisse sufficiat Ord. Regimenti August. de a. 1500. pr. Mit einmüthigen zeitigen Rath/ und Willen/ auch Zugen und Annehmen der Stände des Heil. Römischen Reichs ꝛc. Recess. Imp. Colon. a. 1512. Prooemio; Uns mit des Heil. Reichs Ständen/ und Sie mit Uns nachfolgender Artikel und Meinung/ als ein Christlich Corpus und Versammlung gegen Uns miteinander vereiniget/ verpflichtet/ und vertragen. In Recessu Imperii Spirensi de a. 1526. Prooem. Darauf dann Wir in eigener Person als verordneter Kayserlicher Statthalter/ und Commissarien/ dergleichen Chur- Fürsten/ Fürsten/ und Stände des Heil. Reichs/ und derselben Botschaften in tapferer Anzahl erschienen/ die Puncten und Artikel in ihrer Kayserl. Majestät Ausschreiben/ und sonderlich Uns den Commissarien zugesandter Instruction verleibt/ für Handen genommen/ dieselbige mit tapferen Rath berathschlaget/ und Uns darauf sammtlich eines Abschieds aller Unser gehalten Rathschläge/ und Handlung vereiniget/ und verglichen ꝛc. Reformation guter Politiken zu Augspurg a. 1530. §. 39. Von geschencften/ und ungeschencften Handwercken ꝛc. v. 3. Und daß alle und jede obgemelte Puncten und Artikel dieser Unser Ordnung/ so zu Wohlfahrt/ Aufnahm und Beseden gemeinen Nutzens mit Rath/ Wissen/ und Willen/ Chur- Fürsten/ Fürsten/ und Stände also für

*Firman-
tur ha-
tenus di-
cta I. ex
LL. Imp.
publicis
speciatim
recessibus.*

fürgenommen/ und aufgericht seynd..... strenglich gehalten/ und vollzogen werden. Reformation des Kayserlichen Cammer- Gerichts d. a. 1531. §. 1. Demnach setzen und ordnen Wir als die verordnete Commissarien/ im Nahmen und von wegen Römischer Kayserl. Majestät/ auch Chur- Fürsten/ Fürsten und Stände des Heil. Römischen Reichs 2c. §. 58. Demnach thuen Wir hiermit an statt/ und von wegen Römischen Kayserl. Majestät/ auch Chur- Fürsten, Fürsten/ und Stände des Reichs ernstlich befehlen 2c. Item Cammer- Gerichts- Ordnung zu Speyer de a. 1533. §. 16.: Obgemelten Abschied wollen Wir/ an statt und von wegen Röm. Kayserl. Majestät/ auch Chur- Fürsten/ Fürsten/ und Ständen des Reichs ernstlich befohlen haben 2c. Recessus Imperii de anno 1555. §. 4. ibi: Auch vollmächtiqe/ absoluten/ und ohn hinter- ter sich bringen/ Gewalt gegeben/ mit Chur- Fürsten/ Fürsten/ und Gemeinen Ständen/ auch der Abwesenden Rächen/ Botschaften/ und Gesandten/ alles das fürzunehmen/ zu handeln/ und zu beschliessen/ das dem Heil. Römischen Reich zu Ehren/ Aufnehmen immer gereichen möchte 2c. Eadem repetuntur §. 6. & §. 144. ibi: Und Wir verordnete Chur- Fürsten/ Rächen 2c. Item Kayserl. Cammer- Gerichts- Ordnung zu Augspurg a. 1555. P. 3. §. 55.: Solches alles und jedes/ so beschrieben stehet/ haben Wir König FERDINAND ... Uns mit der Chur- Fürsten Rächen/ erscheinenden Fürsten/ und Ständen/ und der Abwesenden Botschaften und Gesandten/ und sie hinwiederum mit Uns/ also zu halten/ und zu vollziehen vereiniget, und verglichen/ 2c. Item

Item Recess. des Deputations-Tags zu Worms
a. 1564. §. 13. Unser und des Reichs Ordnungen/
Constitutionen/ und Satzungen. Recess. Imp. de a.
1654. §. 199. ibi: Und Wir die Chur-Fürsten/ Für-
sten/ und Stände/ und der Abwesenden verordnete
Räthe/ Botschaften/ und Gesandte bekennen auch
öffentlich mit diesem Abschied/ daß alle und jede ob-
geschriebene Puncten und Artickel/ als wie obstehet/
mit Unserm guten Wissen/ Willen/ und Rath vorge-
nommen/ und beschlossen seyndt. Atque ita in
aliis Recessibus passim.

§. 13. Hancque Concursus Statuum Imp. ad
negotia comitalia necessitatem, & suffragii jus
(§. 23. C. I.) ulterius confirmat ac stabilit Instr. Pac.
Westph. Osnabr. Art. VIII. §. Gaudeant ibi: Ubi
“leges ferendæ, aut interpretandæ... nihil ho-
“rum aut quidquam simile, posthac unquam fiat,
“nisi de comitali, liberoque omnium Statuum
“suffragio & consensu &c. Item Capitulat. Au-
gustissimi Imperatoris CAROLI VI. Art. IV.
§. I. verbis: In allen Berathschlagungen über die
Reichs-Geschäften/ insonderheit diejenige/ welche
in dem Instrumento Pacis nahmentlich exprimirt/
und dergleichen/ sollen/ und wollen Wir die Chur-
Fürsten/ Fürsten/ und Stände des Reichs ihres
juris suffragii sich gebrauchen lassen/ und ohne der-
selben Reichs-tägige freye Bestimmung in selbigen
Dingen nichts fürnehmen/ noch gestatten. Item Art.
II. §. Desgleichen auch alle andere des Heil. Reichs
Ordnungen und Gesetze/ so viel &c. ibi: Keines wegs
aber ohne Chur-Fürsten/ Fürsten/ und Stände auf
Reichs-

*II. ex Inst.
Pac. West.
& Capi-
tul. Impp.*

Reichs: Tügen gleichmäſſig vorhergehende Bewilligung ändern / viel weniger neue Ordnungen / und Geſetze im Reich machen / noch allein der Interpretation der Reichs: Satzungen / und Frieden: Schluſſes vornehmen / ſondern mit geſamter Ständen Rath und Vergleichung auf Reichs: Tügen damit verfahren / zuvor aber darinn nichts verfügen / noch ergehen laſſen ꝛc.

*Nec aliud
ſentiunt
ipſi Aug.
Imp.*

§. 14. Nec ipſi Auguſtiſſimi Imperatores diffitentur, ſine Statuum conſenſu nullas Imperii Leges fieri, nec concluſa in negotiis comitialibus ſubſiſtere; ita enim FERDINANDUS II. Imp. in reſponſione ad Legatos Circuli Franconici a. 1629. d. 28. Aug. Es erinnere ſich Ihro Kayſerl. Majeſtät / daß in denjenigen Sachen / da man neue Geſetze / und Constitutiones aufrichten wolle / deme im Reich Herkommen nach / ſolches auf gemeinen Reichs: Verſammlungen conſtituirt werden ſolle (a). Item in reſponſione Judiciſ Imperialis Aulici d. eodem Imperatoris ejusdem FERDINANDI II nomine ad Saxonem data: Neue Geſetze könten Ihro Majeſtät nicht machen / ohne Conſens der ſämmtlichen Reichs: Ständen ꝛc. (b); aliaque loca quamplurima, quæ ex legibus Imperii, & Actis publicis adducere, in re indubiæ veritatis ſupervacaneum ducimus.

(a) LONDORP. Act. publ. Tom. IV. Lib. 1. c. 2. p. 3. m. b.

(b) Ibid. C. IV. p. 6. m. b.

*Modus de-
liberandi
in comi-
tiis in ge-
nere.*

§. 15. Modus autem, quo concluſa hæc Imperii in comitiis formantur, brevibus ita ſe habet: Die comitiis cum conſenſu Electorum (a) præfinito
poſt

post solennia sacra, ad quæ solenni pompa progrediuntur Status, atque Imperatorem ipsum, si præsens est, comitantur, ad curiam redeunt, in qua Augustissimus Imperator, vel eo absente principalis ejusdem Commissarius thronum conscendit, & Statibus suo loco & ordine sedentibus per Principem quendam Imperii, vel si Principalis Commissarius vicibus Imperatoris fungatur per Con-Commissarium Principibus & Statibus pro comparitione gratias agit, atque propositionem per Consiliarium, vel durantibus comitiis per decretum commissionis Imperialis Statibus communicat, cum adhortatione, ut de propositis ad deliberandum capitibus mature, & pro negotiorum gravitate serio consultent (b).

(a) Capitul. CAROLI VI. Art. XIII. Ferner sollen und wollen Wir etc.

(b) Modum in comitiis deliberandi latius & ex professo exponentem vide AUTHOREM der Grundveste des Heil. Römischen Reichs; aliosque, quos magno numero allegat PFEFFINGERUS VITRIAR. ILLUSTRAT. Lib. IV. Tit. I. §. I. interque illos AUCTOREM Discursus vom gegenwärtigen Reichs-Tag zu Regensburg de a. 1696. apud D. SCHILTERUM in *Institutionibus Juris Publici* Tom. 2. p. 103. & seq. Item BURCK. GOTTHELF. STRUVE Synagm. J. Publ. C. 22. §. 16. seq. Fusius Auctor des neuesten Reichs-Tags-Theatri. Vorbericht p. 23. seq. præsertim p. 117. Acta. d. $\frac{1}{2}$ Jan. 1663; ubi, quibus solennitatibus Status Imp., quæ hodie dum durant, comitia auspiciati fuerint, & quæ in prælectione propositionis Cæsareæ observanda occurrerint, curate refert.

§. 16. Propositionem hanc Cæsaream excipiunt Directoria trium Collegiorum, eo fine, ut
Deliberationes, &
sepa-

*conclusa
singulo-
rum colle-
giorum.*

separatim de materiis propositis deliberationes instituant (a), atque conclusa collegialia forment.

(a) Vide Auctor. der Grund-Beste p. 2. C. 3. p. 80. ubi hanc in rem ita scribit: Wann die Proposition dergestalt zur Dictatur gebracht, und denen Ständen allerseits communiciret worden, schreitet man billig ohne Verzug zu denen Deliberationen. Zu welchem Ende von dem Chur-Mayntzischen Reichs-Directorio (deme diese, und alle nachfolgende Convocationes anzustellen zu kommen) dem Reichs-Erb-Marschall, oder, da Chur-Sachsen gegenwärtig, von erst Sr. Durchleuchtigkeit, die sodann gedachtem Erb-Marschall deswegen selbst Befehl ertheilen, ein Zettul zugesendet wird, vermittelst dessen denen Ständen Er Zeit, und Ort benennen, und zusammen zu kommen ansagen solle &c.

*Conclusa
collegialia
per mayo-
ra for-
mantur.*

§. 17. In his vero consultationibus collegialibus hæc servatur ratio, singula ut cujusvis Collegii Membra per Directores collegiorum, aut quibus id de jure, & ex observantia competit, requisita, quid de publicis negotiis ad deliberandum propositis sentiant, suffragiis suis declarent (§. 22. C. 1.); quibus expositis ex *majori* in idem consentientium *numero* juxta principia à nobis stabilita (§. 65. C. 1.) *conclusa collegialia* formantur; quæ omnibus & singulis cujuslibet Collegii membris eo fine congregatis præleguntur, ut, an rite, & juxta mentem majoris partis formata sint, singuli cognoscant (a).

(a) Vide Auctorem des Discursus vom gegenwärtigen Reichs-Tag apud SCHULTERUM cit. l. Tom. 2. Tit. XIX. p. 126. seq. verbis: Zu denen Fürsten-Raths-Consultationen wieder zu kommen, ist über das vorige noch

noch zu melden, daß, wann nach abgelegter Proposition von Oesterreich, oder Salzburg (wen von beenden die Ordnung des Dirigirens trifft) die Vota ad Protocolum abgelegt, und das Fürstliche Directorium also fort, oder wann die Vota und das Protocol weitläuffig seynd, zu Haus das Conclusum verfasst, und selgendes in dem Collegio verlieset, worben jeder Gesandter, wann ers nöthig findet, noch seine Monita eröffnet 2c

§. 18. Atque Jus hocce Majorum in negotiis Imp. publicis ab antiquissimo retro tempore viguisse, LL. Imp. publicæ, & fundamentales indubium relinquunt. Vid. A. B. Tit. II. §. fin. Recess. Imp. Trevir. & Colon. de a. 1512. §. 7. Es sollen auch die Chur. Fürsten/ oder der mehrer Theil aus ihnen 2c. Ordin. Regim. Wormat. de a. 1521. §. 12. Würde sich auch ergeben 2c. ibi: Und dem/ so durch den mehrern Theil beschlossen worden/ Folge thun/ 2c. Idem repetitur Recess. Imper. de a. 1526. in pr. Item Erklärung des Land. Friedens zu Nürnberg 1522. Art. 3. Recess. Imp. Spir. de a. 1542 §. 25. Recess. Imp. August. de a. 1559. §. 4. ibi: Diesen Beschwerden zu begegnen 2c. verbis: Was hinführo in berührten Executions-Sachen/ und Handhabung des gemeinen Friedens durch den mehrern Theil der Stände eines jeden Creys zu gutem beschlossen/ und statuiret wird/ daß solches durch den wenigeren Theil nicht verhindert/ noch hindertrieben werde. Quibus junge Recess. Imp. Ratisb. de a. 1576. §. 98. Da dann 2c. de a. 1594. §. 121. Da dann die Sachen nach angehörter Unserer Kayserl. Proposition vor die Hand zu nehmen 2c. ibi:

Jus Majorum in conclusis collegialibus ex LL. Imp. publicis demonstratur.

Alsdann soll das alles in gesamtten gemeinem Rath/ und in Besehn Unserer Kayserl. Commissarien ver- richtet/ decidirt/ und bey mehreren gelassen wer- den 2c.

*Probatur
idem ex
consensu
Statuum.*

§. 19. Nec alia unquam mens sedit Statibus Imperii tam Catholicis, quam Protestantibus, uti in historia de Excepcionibus à jure Majorum pluribus demonstrabitur. Videantur interim gravamina Catholicorum in comitiis Ratisbon. de a. 1641. d. 24. Maji st. v. Sess. 92. ad dictaturam promota apud LONDORP Act. publ. Tom. V. lib. 1. §. 107. p. 323. vers. 6. nec non responsum Protestantium ad dicta gravamina eodem anno sub d. 12. Jul. Sess. 97. §. 129. apud cit. Auth. p. 421. Omnium autem enixissime de hoc jure Majorum testantur Gravamina Protestantium in Pacificatione Osnabr. a. 1645. & 1646. Plenipotentariis Cæsareis, & Cancellariæ Moguntinæ exhibita apud Illust. D. de MEIERN Act. Pacis Westphalicæ publ. Tom. II. Lib. X. §. XII. p. 139. ibi: *Daß in grossen Geschäften/ und sonderlich/ wann es um Defension des Heil. Römischen Reichs/ oder Erwählung eines Ober- Haupts zu thun/ wie nicht weniger/ da zwey Reichs- Collegia einer Meinung mit einander seyn/ die Majora ihre Gültigkeit/ nach Ausweisung Pacis publicæ, und A. B. ohnwidersprechlich halten 2c.*

*Utrum
requiran-
tur Ma-
jora abso-
luta? an*

§. 20. Ut vero, an in ordine ad conclusa collegialia formanda Majora absoluta requirantur, an autem respectiva sufficiant (§. 70. C.I.), non adeo liquet. In Electione Regis Romano-
rum

rum Majora totius Collegii Electoralis requiri, ^{vero re-}
ex ipsis A. B. verbis non obscure colligitur (a), ^{spectiva}
& Publicistæ plerique consentiunt (b); sed nec ^{sufficientes}
aliud in deliberationibus comitialibus juris esse,
tam ipsa negotiorum publicorum gravitas exigit
(§. eod. C. I.), quam allegatæ Leges Imperii fun-
damentales, & publicæ præseferunt; utpote in qui-
bus decisiva votorum pluralitas non tam ex suf-
fragiorum, quam Statuum collective sumptorum
majori numero determinatur (c).

(a) Tit. II. §. 6. Postquam autem in eodem loco Ipsi,
vel pars eorum major numero elegerit, talis electio
perinde haberi, ac reputari debet, ac si foret ab ipsis
omnibus, nemine discrepante concorditer celebrata.

(b) BURCKH. GOTTH. STRUVE Syntagm. J. Publici C. VII.
§. XVIII.

SCHWEDER Introduct. in J. Publ. Part. spec. Sect. I. C.
II. §. 20. VITRIAR. Instit. J. Publ. Lib. I. Tit. VI. §.
15. ibique PFEFFINGER. in not. lit. b,

(c) Sic in Recess. Imp. Trevirensi & Coloniensi de a. 1512.
Art. I. §. 7. Es sollen auch den Churfürsten 2c. dici-
tur: und was dieselben, so erschienen seynd, oder der
mehrere Theil aus ihnen. Item in Recess. de anno
1559. §. 44. ibi durch den mehreren Theil der Stän-
de 2c. ex quo, ad partem majorem Statuum, id est,
quæ dimidiatum eorundem numerum superet, non
votorum præcise inter se comparatorum quantita-
tem ipsos attendisse luculenter apparet.

§. 21. Quæ cujuslibet Collegii de negotiis ad ^{Omnium}
deliberandum propositis sit sententia, Conclusa ^{Statuum}
hæc collegialia manifestum reddunt (§. 17); un- ^{suffragia}
de quodvis trium Collegiorum conclusum, pro ^{in tria}
suffragio cujuslibet Collegii communi, seu cu- ^{vota cu-}
^{riata ab-}
^{unt.}
riato

riato (§. 31. C.I.) haberi potest, quo, quid in publicum expedire, agendum vel non agendum videatur, Status declarant; ac proin non incongrue Statuum omnium in comitiis congregatorum suffragia, seu vota, in tria vota curiata resolvi dicitur (a).

(a) VITRIAR. Instit. J. Publ. Lib. IV. Tit. 1. §. 69.

*Quomodo
ex tribus
Statuum
suffragiis
curiatis
formetur
placitum
Imperii?*

§. 22. Porro, cum ex tribus his votis curiatis formetur tandem Placitum Imperii *das Reichs Gutachten*/ in genere observandum, quod, sicut conclusum commune nullum fieri intelligitur, nisi Status vota sua mutuo sibi declarent (§. 15. C.I.), sic Status Imperii in comitiis, quæ in separatis Collegiis conclusa fecêre (§. 17.), sibi mutuo declarare necesse habeant, ut ex iisdem juxta LL. Imperii publicas, atque observantiam comitiam conclusum Ordinum, seu Placitum trium Collegiorum conficiatur.

Exponuntur suffragia curiata per Re- & Correlationes.

§. 23. Modum istum, quod attinet, quo tria Imperii Collegia conclusa sua collegialia mutuo sibi exponunt, multa ille singularia habet; nec enim ordinaria hic suffragiorum via proceditur, sed per ita dictas *Re- & Correlationes trium Collegiorum* totum negotium perficitur (a); ita quidem, ut primo Collegia duo superiora, Electorale scilicet, & Principum de conclusis suis inter se re-, atque correferant, & ex post demum Collegium civitatense advocent, ut cum eo pariter de concordia Placito erigendo consilia ineant.

(a) Modum, quo Re- & Correlationes inter tria Collegia instituuntur, late exponit Auctor *des Discursus vom*

vom gegenwärtigen Reichs-Tag apud SCHILTERUM Inst. J. Publ. Tom. II. Tit. XIX. p. 126. seq. verbis: Wann nun das Conclufum also verglichen 2c. Item concinnius Auctor des Neuesten Deutschen Reichs-Tags Theatri, Vorbericht p. 53. cujus eundem verbis adumbrabimus: Wann nun eins von den beyden höheren Collegiis über die proponirte Materien sich eines Schlusses vereiniget, und darauf durch den herausgeschickten Directorial-Secretarium (das Fürstliche auch wohl durch den Reichs-Quartier-Meister) die Nachricht erhalten, daß das andere mit dem seinigen ebenfalls gefast seye, so wird die Re- und Correlation zwischen beyden angetreten. Dieses geschiehet auf dem Saal, woselbst die Kayserliche Proposition geschehen, und welcher von solchem Actu der Re- und Correlations-Saal genennet wird. Sobald die beyde Collegia daselbst ihre beyde Sessiones auf solche Art, wie solches den 24. Jan. 1663. geschehen, (doch so viel Chur-Frier und Chur-Cölln betrifft, von einer Re- und Correlation zur andern alternative, Inhalt des zwischen den Churfürstlichen im Jahr 1653. errichteten Veraleichs) genommen, stehet das Chur-Maynische Directorium bey dem Directorial-Tisch, eröffnet das im Churfürstlichen Collegio verglichene Conclufum, und ersuchet nachgehends das Fürstliche mit dem seinigen ein gleiches zu thuen, worauf dann auch das Fürstliche Directorium an seinem hinter dem Chur-Maynischen gesetzten Directorial-Tisch gleichfalls stehend den Fürstlichen Schluß ablieset. Befinden sich nun beyde gleichlautend, so wird so fort von Chur-Maynz das Conclufum commune errichtet; dafern aber eines von dem andern discrepant, handelt man zwischen beyden Collegien, welchergestalt dieselbe zu vergleichen, da dann oftmals, wann die Discrepanz von Consideration, erstlich die Conclufa einander communicirer, und in beyden Colle-

giis weiter förmlich davon geredet, auch deswegen nicht selten ganz neue Umfragen anstellt werden müssen, bis man endlich durch hinc inde ins Mittel gebrachte Remonstraciones, Temperamenta, und andere Expedientien zusammen gekommen. Wann es nun so weit gebracht worden, werden die Reichs-Städtische zur Re- und Correlation beruffen, und ihnen, nachdem dieselbe sich in ihren Bänken der Ordnung nach, das Directorium aber an die Schranken auswärts gestellt, das Conclusum commune mit dem angefügten gleichmässigen Ersuchen sich dargegen ihrer seits zu expliciren, durch Chur-Maynz eröffnet, welches dann auch von ihnen geschieht, die alsdann zwischen diesem und den beyden höheren Collegiis sich befindende Differenz ebenfalls gütlich verglichen, und darauf ein einstimmiges, oder wann es darzu auf keine Weis zu bringen, bisweilen ein dissonantes Conclusum trium Collegiorum errichtet wird. Subjicit tamen idem Auctor c. l. daß dergleichen solenne Re- und Correlationes nicht allezeit vorgenommen werden, sondern die Collegia öftters miteinander tractiren, ja bey jetzigen Zeiten allezeit durch die Directoria, welche deßhalb auf dem Re- und Correlations-Saal zusammen kommen, die Re- und Correlation vornehmen, und sich alsdann von denenselben über den Verlauff referiren lassen.

*Votum
curiatum,
seu con-
clusum
Collegii
civitaten-
sis est de-
cisivum.*

§. 24. An conclusum, seu votum Civitatum Imperii liberarum decisivum sit, an vero consultativum tantum, seu approbativum, de eo ante Pacem Westphalicam disputatum soepius fuit, præsertim Caroli V. temporibus in Comitibus Esslingensibus 1522, Spirensibus 1523, Norimbergensibus 1524, in quibus, & sequentibus aliis Gravamina sua exhibuere (a); sed composita fuit
lis

lis in pacificatione Westphalica, ubi Collegii civitatenfis non minus, quam reliquorum Collegiorum votum decisivum esse placuit (b).

(a) Historiam controversiæ de suffragio, & voto Civitatum Imperialium decisivo pleno calamo pertrahat D. DATT Vol. Rer. Germ. Lib. V. Cap. VI. p. 803. &c.

(b) Instr. Pac. Westph. Osnabr. Art. VIII. §. 4. tam in universalibus vero, quam particularibus diætiis liberis Imperii Civitatibus non minus, quam cæteris Statibus Imperii competat *Votum decisivum*.

§. 25. Atque eapropter in sublecutis Pacem Westp. Comitibus Imp. a. 1653. ad simultaneam Re- & Correlationem cum Superioribus duobus Collegiis admitti petiit Collegium civitatenfe, obtinens, votum ipsius decisivum, atque conclusum collegiale prorsus inane, & sine effectu relictum iri, si non nisi re inter superiora duo collegia confecta, & tum demum, cum inter ipsa jam convenerit, sententiam suam exponere ipsi integrum foret (a); Verum his, aliisque ejusdem rationibus sat validis argumentis superiora duo Collegia obviam ivêre, nostrâ Juris Publici Philosophiâ iisdem egregie adstipulante. Voti decisivi vis in quo consistat, supra docuimus (§§. 26. & 27. C. I.); nimirum, quod in concluso formando necessario attendi, neque sine suffragantis injuria negligi prorsus debeat (ibid.); hæc ideo votis decisivis non adimitur, quod postremo loco exponantur, sicuti eorundem in conclusum formandum influxus nullus dicendus non est, etiamsi forte in concursu Majorum in-

*Cui non
officit po-
steriori lo-
co cum eo-
dem insti-
tuta Re-
& Corre-
latio.*

super eadem haberi necessitas jubeat (§. 27 ibid.).
Re - atque Correlationem illam comitialem in effectu nihil aliud esse, quam modum exponendi suffragia curiata, seu conclusa trium Collegiorum (§. 23.) in ordine ad Placitum Imperii formandum monstravimus; primo loco conclusa sua instituta Re - & Correlatione sibi exponunt Collegium Electorale, & Principum; postremo amobus sententiam suam aperit Collegium civitatense (§. eod. in not.); Ecquis vero dixerit, enervari, atque irritum reddi votum decisivum ejus, qui non nisi posteriori loco idem exponendi jure gaudet, eo quod priores inter se convenerint, atque idem, diversum tamen à tertio senserint? Haberent hæ objectiones aliquid ponderis, si duo votantes (in hypothese Re - & Correferentes) priores vigore legis, aut observantiæ in unam semper sententiam ire cogerentur, aut ipsis dissentientibus nunquam ad conclusum efficax deveniendi via pateret, & sic tertio omnis alea adimeretur, fore ut aliquando ex ipsius cum alterutra priorum conspirante sententia concluderetur; at vero, quamdiu cuilibet Collegiorum plena aut con - aut dissentiendi libertas est, quamdiu Collegio Electorali, & Principum in diversis suis sententiis persistere integrum, nec civitatensi, alterutri accedendi, & sic majora efficiendi, aut tertiam plane diversam sententiam amplectendi facultas adimitur, non apparet, quod ordo ille re- & correferendi in comitiis Imp. huc-
que

usque usitatus concluso civitatenſi vel minimum obſit, aut ut minus deciſivum ſit, efficiat (b).

(a) Vid. Herdens Grund: Beſte des Heil. Römischen Reichs P. II. C. VI. p. 119.

(b) ibid. Erklärung deren beyden höheren Collegien wegen des Reichs: Städtischen Voti deciſivi. p. 125.

§. 26 Finitâ Re- atque Correlatione, ſive *Finita Re- atque Cor- relatione Placitum Imperii forma- tur.* uniformia ſint, ſive difformia, aut duorum ſaltem ex tribus collegiis concluſa conſpirare deprehen- dantur, à Directorio Moguntino concluſum trium Collegiorum formatur (§. 25), ex quo deinde *Placitum Ordinum Imperii*, Das Reichs: Gutachten formulâ & ſtylo comitiali ſolenni ab eodem Directorio concipitur, atque Statibus, ſeu tribus Collegiis per dictaturam communi- catur, eo fine, ut monita ſua, ſiquæ haben- te exhibeant, atque de iiſdem amicâ inter collegia communicatione convenient (a).

(a) Auctor Discursûs vom gegenwärtigen Reichs: Tag apud SCHILTERUM all. I. verbis: Hierauf wann man ſeine Meynung &c. Item neues teutſches Reichs: Tags: Theatrum. Vorbericht p. 56. ibi. Aus dem errichteten concluſo trium Collegiorum projectirt Chur:Maynz mittelſt Beſetzung der gewöhnlichen Formalien ein project Reichs: Gutachtens, und communiciret daſſelbe per Dictaturam, woraus die drey Reichs: Collegia ihre dabey etwa zu machen habende Erinnerungen zu Papier bringen, mit einander dar- über communiciren, und ebenmäßig ſo lang transigiren, biß ſie darüber völlig verglichen.

§. 27. Olim ſolenne erat, ut Placitum Or- *Placiti Imperii ad Imperatorem Relatio.* dinum ea, quâ diximus, ratione confectum per deputatos ex tribus Collegiis ad Imperatorem, ſeu

seu eo absente ad Principalem ejusdem Commissarium referretur; enimvero cum deputandorum denominatio in Collegio Principum vix sine controversia, nec absque unius, aut alterius Statûs protestatione fieret, hodie plerumque Directorio Moguntino id negotii committitur (a)

- (a) Conf. Auctor des ausführlichen Berichts, wie es auf Reichs-Tagen pflegt gehalten zu werden C. XI. apud GOLDASTUM P. 11. der Reichs-Handel p. 936. Europäische Herold T. I. p. 833. Auctor der Grund-Besste des Heyl. Römischen Reichs P. 2. C. IX. p. 154. & 155. Auctor des neuen teutschen Reichs-Tags-Theatri. Vorbericht. p. 56. verbis. So bald dieses geschehen, werden die Deputati, welche dasselbe (Reichs Gutachten), wann es vorher durch der Chur-Maynkischen Canklen Unterschrift und Siegel vollzogen worden, Ihrer Kayserl. Majestät, oder dero Principal-Commissario überbringen sollen, aus allen dreien Reichs-Collegiis ernennen, die sich dann auch darauff durch Chur-Maynk anmelden lassen, und nach erhaltener Erlaubnuß zu bestimmter Stunde zu dem Rath-Hauß ab, in Procession dorthin begeben. Die Ceremonie, welche dabey so wohl, als bey ihrer Reception von dem Kayserlichen Principal-Commissario in acht genommen wird, kann man in den Actis vom $\frac{5}{1}$ Mart. 1663. beschrieben finden. Wann ihre Kayserl. Majestät selbst die Audienz ertheilen, so geschieht, wie leicht zu gedencen, die Hereinführung in das Gemach nur von ihren vornemsten Hof-Bedienten, sie antworten auch nicht selbst, sondern lassen selches durch den Reichs-Vice-Cankler thun. Weilen es aber, wie oben bereits angeführt, wegen der Deputandorum im Fürstl. Collegio gemeiniglich viel Streitigkeit setzet, so wird meistentheils Chur-Maynk ersuchet, solche Ubergab, wie alle andere dergleichen

gleichen Actus als gratulations-, und condolenz- Complimenta &c. allein im Nahmen des Reichs auszurichten.

§. 28. Placitum itaque Ordinum Imp., seu conclusa trium Collegiorum expendit Imperator, atque in sanctiori consilio, de resolutione, & responsione Statibus impertiendâ deliberat; ubi primo omnium tenendum, quod, si Placitum Ordinum Imp. singulares, & diversas trium Collegiorum sententias contineat, neutri Imperator eo effectui accedere queat, ut reliqua duo Collegia, & totum Imperium pro lege, aut decreto communi idem agnoscere obstricti sint (a); etenim, quoniam Imperator non nisi cum consensu Ordinum Imperii Legem & decretum Imp. publicum condit (§. 7. seq.), nemo sane dixerit, adesse consensum ex parte Imperii, ubi vix tertia Statuum pars consentire dignoscitur; paria potius cum Collegiorum in conclusis formandis jura sint, & suffragia hæc curiata æqualis bonitatis esse reputentur (§. 49. C. I.), nulla sufficiens est ratio, cur unius potius, quam alterius Collegii sententia approbari debeat; neque applicari hic possunt, quæ de ponderandis suffragiis supra (§. 46. C. I.) tradidimus, siquidem in Legibus Imp. condendis, & exercitio Jurium comitialium Status simul sumpti, & ut Imperium pro parte repræsentantes minime pro subordinato coetu haberi queunt; sunt illi cum Imperatore pars paciscens (§§ 11. & 12.), atque hoc intuitu tria illa Collegia comitialia pro summis, & independen-

Placito Imperii prorsus difformi seu Conclusi trium Collegiorum singularibus nihil agitur.

pendentibus reputanda veniunt; sicut ergo inter Status liberos conclusum, seu Placitum commune fieri nequit, nisi aut omnes, aut major eorum pars unam eandemque sententiam amplexa fuerit (§§. 65. seq. C. I.), sic conclusum trium Collegiorum commune, seu efficax (§. 9.), atque adeo consensus ex parte Imperii legalis, & sufficiens constitutus esse dici nequit, nisi aut tria, aut minimum duo Collegia in eandem sententiam concesserint. Res potius hoc casu inter tria Collegia ad paritatem votorum redit (§. 59 C. I.), qua cum nihil agatur (ibid.), pro qualitate negotiorum res vel in pristino statu relinquitur, atque Calculo Minervæ locus datur (§. 60. seq. C. I.), aut de novo deliberationes in comitiis institui Imperator jubet (§. 63. ibid.), donec Placitum Ordinum efficax per unanimia, aut Majora resultet, cui Ratificatio Cæsarea vim legis impartiri valeat.

(a) VITRIAR. Instit. J. Publ. Lib IV. Tit. I. §. 35. ibique PFEFFINGER. in notis.

BURCKH. GOTTH. STRUVE Syntagm. J. Publ. C. 22. §. 27.

BRUCKNER. Curios Juris Publ. § X.

Item Auctor Disquisitionis: Wie weit Ihro Kaiserliche Majestät in Reichs-Geschäften, da die Vota deren Reichs-Collegiorum different, durch dero Benfall der Sach den Ausschlag zu geben, zugeeignet werde. In Electis J. P. Tom. 2. §. 19. p. 255. & 256. cujus verba vide apud PFEFFING. Vitriar. Illust. d. C. §. 76. in fin.

HENR. de COCCEJ. Juris publici Prudentia C. 20. §. 38. 39. ubi plures alios huic sententiæ adstipulantes adducit.

§. 29. Sed nec illud controversum, quod, si in diversam à Statuum Placito sententiam Imperator abeat, neque ex Statuum, neque ex Imperatoris voluntate conclusum Imperii commune formetur; id quod pactitia LL. Imperii indoles (§. 11.), & vulgatissima illa clausula in Recessibus obvia *Haben Wir Uns mit den Ständen / und Sie hinwieder mit Uns verglichen /* abunde loquitur (a). Hinc perinde, ut in casu priore negotium in pristino inactionis statu relinquitur, aut de novo replicando, duplicando, triplicando tamdiu deliberatur, donec alterutra pars in alterius sententiam discedat, & sic negotium exitum sortiatur.

*Nec dissente
Imperatore
quidpiam
concluditur.*

(a) Vid. omnino alleg. modo AA. Item Auctor scæpius laudatus *des neuesten Teutschen Reichs: Tags: Theatri. Vorbericht*, p. 58, ibi: Dissentiren aber Ihre Kayserliche Majestät von einem solchen Schlusse, und tragen Bedencken, solchen zu approbiren, ja wollen vielmehr ein anders statuire haben; so muß über solche Resolution in den Collegiis consultirt, die von Ihrer Kayserl. Majestät angeführte Rationes und Motiven überleget, und darauf zwischen dem Kayser, und den Ständen so lange tractirt werden, bis man sich beyderseits eines einmüthigen Schlusses verglichen. Im Fall nun auch nach aller angewandten Mühe, gleichwohl nicht möglich hierzu zu gelangen, so ist es eines theils der Kayserl. Authorität, andern theils der Ständen Freyheit am convenablesten, daß der gleichen Punct gar ausgesetzt werde. Quibuscum consentiunt, quæ in Rescripto Imperatoris LEOPOLDI ad Moguntinum sub dato Wien d. 12. Martii 1653. apud LONDORPIUM Tom. XI. Act. Publ. Lib. XII. C. 127. §. 22. p. 469. leguntur; ibi: Und wie

an sich selbst niemanden im Reich unbekannt, sondern offenbar ist, daß anders nichts für einen gültigen Reichs-Schluß zu achten, als was durch die drei Reichs-Collegia ordentlich geschlossen, und von Uns approbirt wird, so gar, daß außer diesen Uns selbst pro Concluso nichts vorggetragen wird; So können Wir 2c.

*Bene tam-
men si Ap-
probatio
Imperato-
ris Placito
Imp. effi-
caci acce-
dat.*

§. 30. Unde recte inferimus, tum demum decretum commune, seu conclusum totius Imperii (ein Reichs-Schluß) existere, si consensui Statuum, seu Placito Ordinum efficaci, hoc est, per unanimia trium Collegiorum, aut per duo etiam conclusa collegialia concordantia formato Rati- habitio seu approbatio Cæsarea accedat (a); Hæc vitam placitis Ordinum, atque robur legale conciliat, ita ut, sicut sine prævio Placito Statuum efficaci ratihabitio nulla concipitur (§§. 7. 29.), sic sine ratificatione hac Placita Ordinum non magis, quam corpus sine anima consistant, nec sanctionis Pragmaticæ vim, aut robur unquam nanciscantur.

(a) Vid. quæ §. præcedenti ex Rescripto Leopoldi ad Moguntinum adduximus. Atque ita plane Europæische Herold Tom. I. p. 832. Dafern nun die Kayserl. Resolution dem Reichs-Gutachten gleichförmig, so gedenet der endliche Schluß zu seiner Richtigkeit, und wird nach der Hand in den Reichs- Abschied mitgebracht 2c.

Nec aliter Auctor des Neuesten Deutschen Reichs- Tags-Theatri all. I. verbis: Ist nun die Kayserl. Resolution dem Reichs-Gutachten conform, und bestätiget dasselbe, so ist Lex Imperii universalis vorhanden,

den, woran weiter nichts abgeht, als die Promulgation, oder publication.

§. 31. Obiter §. præc. innuimus, quod Imperator approbando Placitum Statuum, non ^{Placitum} ^{efficax in} ^{duabus} ^{duorum} ^{Collegio-} ^{rum sen-} ^{tentiis} ^{conformi-} ^{bus subs-} ^{tit.} tribus solum, sed & duobus trium Collegiorum sententiis uniformibus constans Legem Imp. & conclusum commune efficiat; at verò posterius extra controversiam non est; nec defunt inter Publici Juris Doctores, qui Jus Majorum, de quo diximus (§§. 17. seq.) in separatis tantum Collegiis obtinere contendunt, Conclusum, seu Placitum trium Collegiorum efficax, *ein vollkommenes Reichs Gutachten* nonnisi tribus trium Collegiorum sententiis uniformibus constitui existimantes (a); quæ tamen sententia non sine ratione ab aliis de praxi Imperii melius edoctis rejicitur, rectius meo judicio statuentibus, quod Majora non tantum in deliberationibus Collegiorum separatorum, sed & in concluso, seu Placito Ordinum ex tribus trium Collegiorum suffragiis curiatis formando locum sibi vindicent, ita ut efficax non minus Placitum haberi debeat, si duo, quam si tria Collegia in eandem sententiam concedant; nec minus unum, quam alterum accedente Ratificatione Cæsaris in Legem Imperii abeat. Quæ doctrina, uti suis non destituitur defensoribus, atque Statuum ipsorum calculo comprobatur (b), ita praxi Imperii eandem conformem esse facile demonstratur (c).

(a) Hanc sententiam inter alios fovet Author des Discurs, wie weit Ihre Kayserl. Majestät in Reichs-Geschäften, da die Vota deren Reichs-Collegiorum different, durch dero Beyfall der Sache den Ausschlag zu geben zugeeignet werde. Elect. J. Publ. Tom. 2. §. 19. p. 255. seq. ibi: Da im Gegentheil ex praxi Imperii bekannt, daß das Recht der meisten Stimmen nicht bey denen dreyen Reichs-Collegiis unter sich selbst, sondern nur unter denen Ständen jedes Collegii, insonderheit in denen nicht ausgenommen Fällen eingestanden werde. Cui adsentitur Auctor Sacrae Libertatis Anchoræ §. 57. Lit. a, in Elect. J. Publ. Tom. 14. C. 19. p. 473. ibi: Atque hæc notoria praxis est, ut, cum unum ex tribus Imp. Collegiis à reliquis discrepet, aut unumquodque peculiari inhæret opinioni, neutra pars alteram, ut sibi accedat, obligare possit, sed ut res infecta jaceat, &c. Coccej. J. Publ. Prudentia C. 20. §. 40. Item KULPIS. in Dissert. de Placitis Imperii §. 3. n. 14. TEXTOR de ratione Status Germ. C. 13. p. 327, seq. TITUS J. Publ. Lib. 6. C. 4. §. 47. aliique rem in medio, atque indecisam relinquunt.

(b) Pro Majorum jure inter tria Collegia pugnant PAUERMEISTER de Jurisdic. Lib. 2. C. 2. n. 45. p. 449. WEHNER. Pract. Observ. voc. Reichs-Tag. p. 416. MYLERUS de Statibus Imp. C. 15. §. 26. AUCTOR der Grund-Verste des des Heil. Römischen Reichs P. 2. C. 8. p. 171. FURSTENERIUS de Supremat. C. 40. & 41. LAMPADIUS de Republ. Rom. Germ. P. 3. C. 8. §. 12. SINOLD. SCHUTZ J. Publ. Lib. 2. Tit. 2. posit. 27. p. 405. Quibuscum sentiunt Status Protestantes in Gravaminibus suis, quæ a. 1645. Plenipotentarius Cæsareis exhibuere (vid. supra §. 19.); ibi: Es erinnerten sich zwar der Fürsten und Ständen Abgesandte gar wohl, daß in gewissen Geschäften, ..., wie nicht weniger da zwey Reichs-Collegia einer Meinung miteinander

einander seynd, die Majora ihre Gültigkeit nach Ausweisung des Pacis Publicæ und A. B. behalten 2c. Item Directorium Moguntinum d. $\frac{2}{3}$. Jan. 1654. apud Auct. der Grundveste des Heil. Reichs c. 1. was den andern Punct betreffe, weilten die Städte mit der Churfürstlichen Meinung übereinkamen, so gäben es die Majora inter ipsa Collegia, und wäre darnach nunmehr das Reichs Gutachten abzufassen.

(c) Præter allegatum exemplum recens haud ita pridem habuimus in causa des Tit. I. Herrn Bischoffs und Stiffts zu Münster contra die Erbmänner, quando consentientibus Collegio Principum cum Collegio Civitatenfi contra sententiam Collegii Electoralis Imperator accedendo sententiæ Principum & civitatum tanquam Majoribus d. 19. Decembris a 1709. conclusum Imperii effecit, atque liti diuturnæ tandem finem imposuit. Vid. Europ. Staats-Canzler Tom. 15. C. 4. n. 3. p. 36. Tom. XVI. C. 10. p. 325. Tom. XXVII. C. 3. p. 282. PFEFFINGER Vitriar. Illust. Tom. 4. Lib. 4. Tit. I. §. 72. Lit. c. p. 329. seq. Alia Exempla adducit Auct. der Grundveste P. 2. C. 8. p. 152. d. $\frac{2}{3}$. Jan. 1654. Item Illust. D. de MEIERN in Act. Pacis Westphal. publicis Tom. 1. Lib. 1. §. XIX. n. I. & n. II. p. 479. seq. ubi TOBIAS OELHAFEN in denen kurzen, und ungefehr entworffenen Demonstrations-Puncten, daß den Ehrb. Frey- und Reichs-Städten das Jus suffragii ferendi ben abge-meinen Reichs-Conventen pari jure, & effectu als den höheren Reichs-Collegien competire, und zustehet: n. 15. Hat es zwar das Ansehen, als ob die gar wenige Theoretici & Academici Scriptores politici zum theil ex errore & ignorantia facti seu veræ praxeos & Styli Imperii, zum theil auch dadurch bewogen, und veranleitet worden, weilten gemeinlich die beyden höhere, als das Chur- und Fürstliche, Collegia sich vorhero einer einhelligen Meinung,

sofern absonderlich mit einander vergleichen, und dadurch duas tertias votorum constituiren, daß das hernachfolgende Städtische singulare, & unicum curiatum suffragium darwieder effective, und regulariter so wenig als der beyden hohen Collegien singularia vota vim decisivam haben kan.

*Idque tum
etiam,
quando
Collegium
civitaten-
se alter-
utri Supe-
riorum
accedit.*

§. 32. Neque distinctio hic facienda est inter Collegia duo superiora, & Collegium civitatense, ita ut dicta procedant, quando superiora duo Collegia contra civitatense consentiunt, hoc vero cum neutro Superiorum unquam majora efficiat, eo effectū, ut, quam cum alterutro fovet, sententia pro Placito Ordinum efficaci haberi queat (a); Præterquam enim, quod hac ratione inter tria illa suffragia curiata, seu conclusa trium Collegiorum inæqualitas introduceretur, quam nullæ publicæ Leges probant, suffragium, seu conclusum Collegii civitatenensis, quod decisivum esse Idemonstravimus (§. 24.), sic prorsus redderetur elusorium (a). Sed & praxis Imperii, & exempla, quæ §. præcedenti adduximus, plane aliud testantur; in causa sane Erbmannorum Collegium civitatense cum Collegio Principum, in exemplo ab Herdenio allato eadem Civitates cum Collegio Electorali majora constituerunt, quæ ex ipsa Statuum mente Cæsarea Majestas tanquam Placitum Ordinum efficax approbare, atque inde conclusum totius Imperii efficere potuerit (b).

(a) D. TOBIAS OELHAFEN apud D. de MEIERN Act. P. Westph. publ. cit. lo. p. 480. ibi im Fall beyde vorsitzende Collegia ungleicher, und discrepirender Meinung

nung seynd, die Frey- und Reichs-Städte mit ihrem voto einem oder dem andern keinen kräftigen Beyfall und Nachdruck sollten geben, und die Majora in den Fällen da dieselbe statt haben gleich andern beyden Collegiis constituiren können, solches würde sowohl der Vernunft, und unterschiedlich ob angeführten Rationibus & Argumentis, als auch antiquissimæ praxi, & observantiæ Imperii zu widerstreiten. Immassen neben vielen andern vortreflichen und Reichs-Erfahrenen Politicis in den vor etliche vielen Jahren von zweyen vornehmen Jure Consultis vor mehr dann 70. oder 80. Jahren aus den übergebenen Reichs-Actis zusammen getragenen, und unterschiedlich in offenen Druck kommenden Bedencken mit sehr guten unwiedertreiblichen Gründen und vielen stattlichen præjudiciis und Actibus weit ein anders demonstrirt, und ausgeführt worden. 2c. In spec. n. 15. seq. ubi exemplum adducit ex Comit. Ratisb. de a 1641. in quibus Collegium Electorale cum Collegio civitatenſi Majora constituerit.

Item GEORG RICHTER Bedencken in eadem materia ibid. N. II p. 481. seq. item N. IV. Verschiedene actus und præjudicia der Reichs-Städte Jus liberi suffragii, und votum decisivum betreffend. p. 492.

§. 33. Resolutio autem Cæsarea in decretum redigitur, quod non solum, si Imperator præsens sit, ejus nomine expeditur, sed & ab eodem subsignatum per Vice-Cancellarium Moguntino transmittitur (a); Eodem vero absente, mentem suam Cæsar Principali ejusdem Commissario notificat, cujus nomine Directorio demum Moguntino consignatur, ab hoc tandem Statibus Imperii per dictaturam communicatum in ipsis Collegiis per directoria prælegi-

Qua ratione Imperator resolutionem suam impertitur.

legitur; quem postremum modum in durantibus hucusque Comitibus constanter observatum fuisse novimus (b).

(a) Auctor der Grund- und Beste p. 2. C. IX. p. 157: ibi. Die erfolgende Kaiserliche Resolution wird schriftlich durch den Reichs- Vice- Cankler dahin wieder abgegeben. Clarius Auctor des neuesten Reichs- Tags- Theatri c. l. die auf das eingerichtete Reichs- Bedenken von Ihrer Kaiserlichen Majestät genomene Resolution wird in ein Decret verfasset, und solches wann dieselbe in Person bey dem Reichs- Tag gegenwärtig nicht allein in ihrem Nahmen expediret sondern auch von Ihro selbst unterschrieben, und und nachmahls von Dero Reichs- Vice- Canklar an Chur- Maynz geschicket.

(b) Auctor des Europäischen Herolds Tom. I. p. 832. Wann von der Kaiserlichen Commission nachher Hof das Reichs- Gutachten überschickt worden, wird die Kaiserliche Resolution durch den Principal- Commissarium dem Directorio Moguntino per modum Decreti zufertiget, und hernach ferner den Ständen per dictaturam communiciret, item cit. Auctor des neuesten teutschen Reichs- Tags- Theatri c. l. in ihrer Abwesenheit aber ergeht solches Decret in Dero Principal-Commissarii Nahmen, und desselben Unterschrift, wiewohl mit solchen formalien welche der Hoheit der Stände attemperirt seynd.

Ex conclusis Imperii fit tandem Recessus.

§. 34. *Conclusa* hanc ab Imperatore ratificata legum quidem Imperii vim, atque potestatem consequuntur, & omnes Imperii subditos post publicationem (a) obligant, Recessus tamen nomen iisdem minime tribuitur, antequam conclusa particularia durantibus comitiis confecta, à Directorio Moguntino in scriptum redacta

in conclavi Electorali approbata, præsentibus Commissariis Cæsareis, ac deputatis reliquorum collegiorum die ad id præfinito (b) prælecta, examinata, & secundum monita statuum, Majorum numero stipata (c) emendata, authenticâ formâ in pergamenno concepta (d), juxta morem & observantiam subscripta, sigillataque fuerint. (e)

(a) Author des Neuesten Reichs-Tags-Theatri. Vorbericht p. 58. ist nun die Kaiserliche Resolution dem Reichs Gutachten conform und bestätiget dasselbe, so ist lex Imperii universalis vorhanden, woran weiter nichts abgehet als die promulgation oder publication. p. 59. Die Publication aber dessen, so geschlossen worden, geschiehet auf zweyerley Art, entweder durch den Reichs-Abschied, in welchem die von Ihrer Kaiserl. Majestät confirmirte Reichs-Bedencken eingetragen, und also promulgiret werden, oder durch ein absonderliches Kaiserl. Edict. wann nemlich periculum in mora, oder es sich mit Abfassung des Reichs-Abschied allzulang verweilen will.

(b) Wann diejenige Puncten, welche in der Kaiserlichen Reichs-Tags-Proposition enthalten, sowohl als die, so nachmahls bey demselben angebracht worden, entweder alle, oder doch so viel als man der Zeit und Gelegenheit nach für die nothwendigsten hält, zwischen Ihrer Kaiserlichen Majestät, und den Ständen verglichen sind, so läset Chur-Maynz von denen deshalb ergangenen und confirmirten Reichs-Bedencken kurze Extracte, jedoch, nach dem beständigen Gebrauch von zweyen Sæculis her, in teutscher Sprache machen, und dieselbe mit dem gewöhnlichen Eingange und Beschluß der Reichs-Abschiede, darvon der erstere gemeiniglich die Gelegenheit und Ursach der geschehenen Zusammenkunft ꝛc. der letztere aber eine

reciproque Versicherung des Kaisers, und der Stände, die verabredete Punkte ohnverbrüchlich zu halten und zu vollziehen, in sich hält, zusammen tragen. Dieses Concept des Reichs: Abschiedes wird hierauf zuorderst von dem Churfürstlichen Collegio, wiewohl nicht ohne Contradiction der Fürstlichen, als welche solches entweder gar nicht zulassen, oder allensfalls in ihrem, und dem Städtischen eben dasselbe respective thun und gethan haben wollen, examiniret, und wann dasselbe approbiret, oder nach denensdaben gemachten Monitis geändert worden, gibt Chur-Maynk davon denen beyden übrigen Collegiis, sowohl als Ihrer Kaiserl. Majestät, oder Dero Principal-Commissario, Nachricht, mit der Requisition einige Deputatos, und respective Commissarios, auff eine bestimmte Zeit in das Churfürstliche Conclave zu schicken, um solches Concept verlesen zu hören, und ihre dahy habende Erinnerungen gleichfalls zu eröffnen. An dem hiezu bestimmten Tage erscheinen daselbst, nebst denen von ihrer Kaiserl. Majestät jestät in einer Ihro gefälligen Anzahl abgeordneten Commissariis, die sämtliche Churfürstliche, aus dem Fürstlichen Collegio aber zwey geistliche und zwey weltliche (wiewohl bey dem letztern Reichs: Tage von jeder Bancf fünff dabey gewesen) ein Prælatischer und ein Gräflicher, und aus dem Städte-Rath zwey Deputirte.

(c) Die dabey von ein und andern angebrachte, und von den Majoribus (welche hier ebenfalls absque distinctione Collegiorum viritim zu rechnen) secundirt werdende, Monita, ist Chur-Maynk zu attendiren verbunden.

(d) Wann nun der Recess zu seiner Vollkommenheit gediehen, so werden in der Chur-Maynkischen Cankley zwey Originalia auf Pergament geschrieben, und des

nenjenti,

nenjenigen, welche dieselbe mittelst ihrer Unterschrift und Besiegelung zu vollziehen haben, zuveschicket 2c.

(e) De modo & schemate sigillantium videatur idem Auth. all. 1.

§. 35. Ex haftenus deductis clare elucescit, *brevi recapitulatione Majora in Comitibus se se habent.* quod, quando in negotiis Imp. Juri Majorum locum esse evictum dedimus, illud ad Ratificationem, seu Approbationem Cæsaream haudquaquam trahendum sit; hæc quippe solitarie, per se, & necessariò in conclusa Imperii influit, & causa eorundem essentialem (§. 10.) cum Placito Ordinum Imperii efficaci constituit; nec ulla ratione in computum cum Statuum suffragiis venit; Quapropter tota de pluralitate suffragiorum disquisitio ex parte Statuum, & consensûs Ordinum Imperii efficacis constituendi sese tenet; proin ad conclusa collegialia (§§. 16. seq.), nec non Placita Imperii efficacia formanda pertinet, quando de Majorum Jure in Comitibus, aliisque Imperii Conventibus quæstio agitur.

(a) Hinc aliquatenus (nec enim omnia ejus nostra facimus) recte allegatus supra § 31. Auctor disquisitionis. Wie weit Ihre Kayserl. Majestät 2c. in Elect. J. Pub. Tom. 2. p. 255. ibid. Es wird sonst die quæstion so vorgetragen, ob Ihrer Kayserl. Majestät votum so viel gelte, als aller auff dem Reichs-Tag versammelten Reichs-Ständen stimmen zusammen, oder wie einige reden, ob dem Kayser die Helffte des Reichs-Convents zu komme; wie ungereimt diese quæstion auf beyde letztere Arten vorgebracht, und affirmative beantwortet, auch die andere Helffte der Reichs-Tags-Stimmen in drey Theile getheilet werden, darvon kom

ein Theil dem Churfürstlichen der andere dem Fürstlichen, und der dritte dem Reichs-Städtischen zukommen, ist unter andern daraus zu erkennen, daß der Römische Kayser auf dem Reichs-Tag als Kayser gar kein votum giebt/ und also in die proportion mit der Stände votis nicht kan gesetzt werden 2c.

*Quatenus
Imperato-
ri semis
comitio-
rum recte
tribuatur*

§. 35. Nec tamen ideo, male loqui illos, dixerim, qui semissem comitiorum Imperatori, alteram semissem Statibus Imperii tribuunt; non quidem eo intellectu, ut accedente consensu Statuum qualicunque, etiam singularis Collegii, aut Ordinis ad sententiam Imperatoris, eadem præponderet, ac legem & conclusum Imperii pragmaticum efficiat, sed ita, ut perinde, ac in pacto (§. 10.) consensus Imperatoris cum consensu Statuum sint duæ concausæ, & determinantia constitutiva consensûs legalis, ad conclusum Imperii sufficientis, atque adeo una pars consensûs hujus legalis Imperatori, altera Statibus tribuatur; quomodo uterque declaretur, atque ex ambobus Lex & Conclusum Imperii constituatur, in antecedentibus pro instituto sat fuse explicavimus; unde hic gradum sistimus.

Ickstatt, Johann Adam von,

Diss. I. inaug. de eo, quod iure publico universali et particulari Imperii
Romano-Germanici circa conclusa communia ex maiori suffragiorum numero
formanda iuris est ex maiori suffragiorum numero formanda iuris est

Wirceburgum 1736

4 Diss. 503#Beibd.3

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10655394-7

VD18 14875489-001